

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**ÚKOLY ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY
V OBLASTI KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ**

Autor práce: Jaroslav Kunc

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinované studium

Vedoucí práce: JUDr. Ondřej Šoka

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Ondřeji Šokovi za cenné rady a metodické vedení práce. Dále si dovoluji poděkovat Dr. Janu Valdmanovi za poskytnuté konzultace.

OBSAH

ÚVOD	5
1 KRIZOVÉ ŘÍZENÍ MINISTERSTVA OBRANY	7
1.1 Organizace krizového řízení v resortu Ministerstva obrany	7
1.2 Krizový štáb Ministerstva obrany	8
1.3 Společné operační centrum Ministerstva obrany	12
1.3.1 Rozvinuté Společné operační centrum Ministerstva obrany.....	12
1.4 Krizový plán Ministerstva obrany.....	16
2 ÚKOLY AČR V ASISTENČNÍCH OPERACÍCH	18
2.1 Charakteristika operací AČR na území České Republiky	18
2.1.1 Ozbrojené síly ve strukturách integrovaného záchranného systému	20
2.1.2 Právní rámec použití AČR při řešení krizových situací.....	22
2.1.3 Spolupráce MO s orgány státní správy při řešení krizových situací.....	23
2.2 Asistenční operace AČR v rámci IZS	26
2.2.1 Hlavní úkoly AČR v asistenčních operacích v rámci IZS	27
2.3 Asistenční operace AČR na podporu PČR.....	30
2.3.1 Operace na zajišťování ochrany státních hranic	32
2.3.2 Operace k plnění úkolů pořádkové policie nebo ochranné služby.....	33
3 ZÁSADY VYŽADOVÁNÍ A NASAZOVÁNÍ SaP AČR	34
3.1 Právní rámec vyžadování sil a prostředků AČR	34
3.2 Systém řízení nasazovaných sil a prostředků AČR.....	34
3.3 Vyžadování sil a prostředků AČR.....	36
3.3.1 Vyžadování SaP AČR k záchranným pracím	36
3.3.2 Vyžadování SaP AČR vyčleněných do ostatních složek IZS	37
3.3.3 Vyžadování dalších SaP AČR.....	38
3.3.4 Vyžadování SaP AČR při vzniku MU na jaderných elektrárnách	38
3.3.5 Vyžadování techniky AČR k odstraňování jiného hrozícího nebezpečí.....	40
3.4 Nasazování sil a prostředků AČR	41
4 VOJENSKÉ ZÁCHRANNÉ ÚTVARY	42
4.1 Charakteristika vojenských záchranných útvarů.....	42
4.2 Historický vývoj vojenských záchranných útvarů	43
4.3 Úkoly a schopnosti vojenských záchranných útvarů	44
4.4 Organizační struktura vojenských záchranných útvarů	45
4.4.1 Záchranná četa	46
4.4.2 Četa chemické ochrany	47
4.4.3 Čety podpory	47
ZÁVĚR	48
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	49
SEZNAM ZKRATEK	52
ABSTRAKT	54
ABSTRACT	55

ÚVOD

Po celou svou dosavadní existenci se lidstvo střetává s mimořádnými událostmi a krizovými situacemi, které ohrožují životy a zdraví lidí, jejich majetek nebo životní prostředí. Lidská společnost se snaží vzniku těchto událostí zabránit, případně minimalizovat jejich následky na přijatelnou míru. V závislosti na stupni svého vývoje proto buduje různě účinné ochranné a obranné mechanismy.

Ozbrojené síly vytváří Česká republika k zajišťování své bezpečnosti. Jejich základním úkolem je připravovat se k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšímu napadení. Kromě toho jsou dále určeny k plnění úkolů vyplývajících z mezinárodních smluvních závazků České republiky o společné obraně proti napadení. Ozbrojené síly České republiky se také podílejí na činnostech mezinárodních organizací ve prospěch míru, účastní se mírových operací, záchranných prací, likvidací následků pohrom a plnění humanitárních úkolů civilní ochrany. Ozbrojené síly se člení na Armádu, Vojenskou kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž. Rozhodující roli při eliminaci krizových situací nevojenského charakteru na území našeho státu má Armáda České republiky. Dosud největším nasazením Armády při záchranných pracích bylo plnění úkolů při rozsáhlých povodních, které postihly území naší republiky v letech 1997, 1998, 2002, 2006 a 2009. Zkušenosti z těchto operací prokázaly opodstatněnost existence vojenských záchranných útvarů, jako hlavního prostředku Armády České republiky v oblasti krizového řízení.

Vojenské záchranné útvary jsou samostatnou součástí Armády České republiky určenou k plnění humanitárních úkolů civilní ochrany a připravující se k plnění úkolů civilní ochrany pro dobu válečného stavu. Zároveň jsou vedlejší složkou integrovaného záchranného systému. Prvořadým úkolem vojenských záchranných útvarů je provádění záchranných a dalších neodkladných prací a poskytování všestranné pomoci obyvatelstvu ČR v krizových situacích a při mimořádných událostech.

V současné době pokračuje transformační proces ozbrojených sil, jehož hlavním cílem je posílení operačních schopností Armády České republiky a zvýšení podílu sil nasaditelných do zahraničních bojových operacích. Zásadní prioritou transformace je přehodnocení počtů osob, struktury velení a řízení, struktury sil a výdajů v rámci státního rozpočtu kapitoly Ministerstva obrany ve prospěch nasaditelných bojových jednotek a útvarů se současným omezováním těch součástí resortu Ministerstva obrany, které jsou předurčeny především k působení na území České republiky. Proces

transformace ozbrojených sil České republiky se tak nejvíce dotkl právě vojenských záchranných útvarů. Ve svém důsledku vedl ke zrušení záchranných praporů Armády České republiky, z nichž zůstaly k 1.10.2008 zachovány pouze dvě samostatné záchranné roty. Jen těmto jednotkám byl v rámci resortu Ministerstva obrany ponechán statut vojenského záchranného útvaru.

Cílem práce je objektivně analyzovat systém krizového řízení v resortu Ministerstva obrany a identifikovat úkoly Armády České republiky v krizových situacích nevojenského charakteru se zaměřením na možnost využití sil a prostředků ve prospěch integrovaného záchranného systému a na podporu Policie České republiky. Práce podává ucelený pohled na problematiku krizového řízení Armády České republiky v souvislostech reorganizace vojenských záchranných útvarů, zachycuje aktuální změny a hodnotí, zda zůstala zachována schopnost poskytovat odpovídající podporu integrovanému záchrannému systému po výrazné redukci sil a prostředků záchranných jednotek.

1 KRIZOVÉ ŘÍZENÍ MINISTERSTVA OBRANY

1.1 Organizace krizového řízení v resortu Ministerstva obrany

V souladu s obecnými zásadami činnosti orgánů krizového řízení České republiky je krizové řízení v resortu Ministerstva obrany zaměřeno na přípravu postupů a opatření k eliminaci hrozeb a rizik a aktivní zapojení do zvládání krizových situací a jejich následků. Ministerstvo obrany je podle kompetenčního zákona¹ ústředním orgánem státní správy zejména pro zabezpečování obrany České republiky, řízení Armády České republiky a správu vojenských újezdů. Řídí a koordinuje plnění všech úkolů AČR včetně vyčleněných sil a prostředků AČR v rámci krizového řízení.

Ministerstvo obrany, ostatní ministerstva a jiné správní úřady k zajištění připravenosti na řešení krizových situací v oboru své působnosti:

- zřizují pracoviště krizového řízení;
- zpracovávají plán, který obsahuje souhrn krizových opatření a postupů k řešení krizových situací, krizový plán schvaluje ministr nebo vedoucí správního úřadu;
- zřizují krizový štáb jako pracovní orgán k řešení krizových situací, jehož složení a úkoly určí ministr nebo vedoucí správního úřadu;
- zajišťují na základě vyžádání jiného správního úřadu provedení odborných prací vyplývajících z jejich působnosti;
- poskytují na požádání podklady ministerstvům, krajským úřadům a obecním úřadům obcí s rozšířenou působností;
- vyžadují prostřednictvím Ministerstva vnitra potřebné podklady od krajských úřadů a obecních úřadů obcí s rozšířenou působností;
- stanovují podřízeným územním správním úřadům povinnost poskytovat na vyžádání podklady pro zpracování krizových plánů krajů².

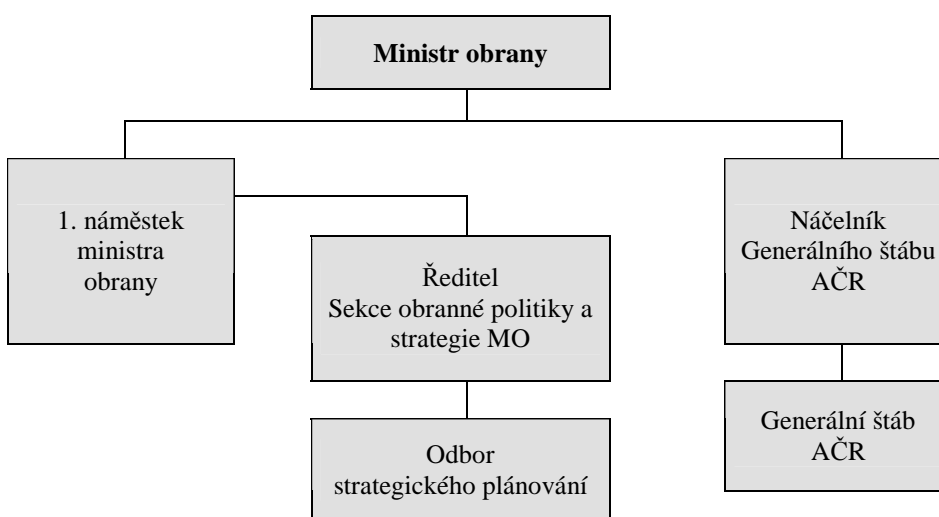
Přípravu resortu Ministerstva obrany na řešení krizových situací řídí ministr obrany jako člen vlády České republiky. Odpovídá za jeho činnost, která je stanovena obecně závaznými předpisy, Statutem Ministerstva obrany a Organizačním řádem Ministerstva obrany. V těchto dokumentech je stanovena organizační struktura MO a působnost jeho jednotlivých organizačních útvarů. Jsou zde vymezeny jejich vzájemné vztahy, stanoveny povinnosti, odpovědnost a pravomoc jednotlivých služebních orgánů a vedoucích zaměstnanců. Tyto dokumenty jsou závazné pro všechny vojáky z povolání

¹ Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

² Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů.

a občanské zaměstnance Ministerstva obrany. Obecné zásady činnosti, vzájemné vazby, odpovědnost a pravomoc jednotlivých vedoucích zaměstnanců jsou uplatňovány i za krizových stavů.

Za připravenost vyčleněných sil a prostředků resortu Ministerstva obrany pro součinnost se složkami integrovaného záchranného systému a k plnění úkolů Policie ČR odpovídají podle působnosti náčelník Generálního štábu AČR, ředitel Vojenského zpravodajství a náčelník Vojenské policie. Pracovním orgánem ministra obrany pro koordinaci přípravy na řešení krizových situací je Sekce obranné politiky a strategie. Její součástí je Odbor strategického plánování, který je odborným pracovním orgánem ministra obrany pro krizové řízení a plánování. Do přípravy k řešení krizových situací jsou zapojeny všechny součásti MO. Za krizovou připravenost v rámci Armády České republiky odpovídá náčelník Generálního štábu AČR.

Obr. 1 Orgány krizového řízení podléjící se na krizové připravenosti v působnosti MO

1.2 Krizový štáb Ministerstva obrany

Ke koordinaci činnosti organizačních celků resortu Ministerstva obrany při hrozbě vzniku krizové situace nebo po vyhlášení krizového stavu je zřízen ministrem obrany Krizový štáb³ jako jeho pracovní orgán. Hlavní úkoly KŠ MO jsou stanoveny v Krizovém plánu Ministerstva obrany. KŠ MO připravuje návrhy opatření k předcházení vzniku krizových situací, nebo k řešení vzniklých krizových situací. Provádí jejich posouzení a cestou předsedy Krizového štábu je předkládá k rozhodnutí ministra obrany. Koordinuje plnění nařízení ministra obrany a souvisejících úkolů. Sleduje a

³ RMO č. 9 ze dne 14. března 2006, zřízení Krizového štábu Ministerstva obrany.

vyhodnocuje jejich účinnost, stanovuje a provádí potřebná opatření. K zabezpečení plnění úkolů navrhuje v případě potřeby zřízení pracovních skupin.

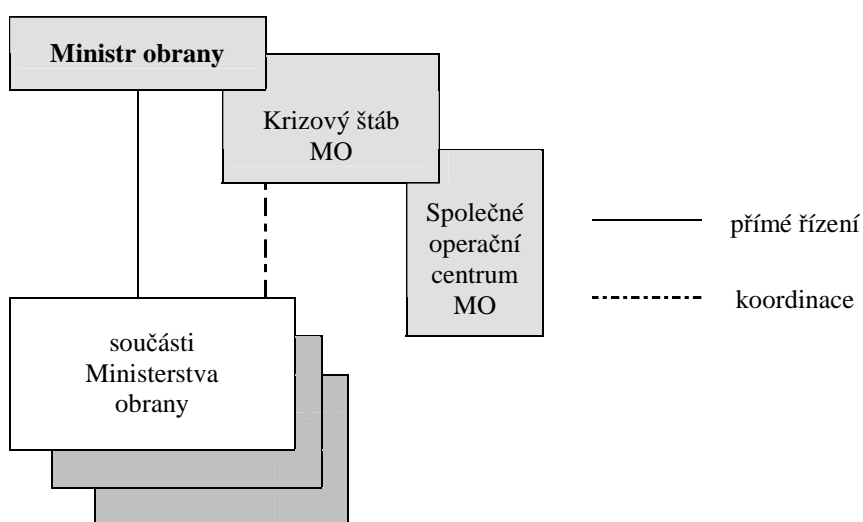
Krizový štáb Ministerstva obrany v období hrozby vzniku krizové situace koordinuje přípravu k řešení situace. Hlavní náplní jeho činnosti je řízení zpracování operační dokumentace. Současně mohou být přijímána operativní opatření k zabránění vzniku hrozící situace, k omezení jejich případných následků a ke zvýšení připravenosti resortu Ministerstva obrany reagovat na nepříznivý vývoj situace. *Krizový štáb Ministerstva obrany při řešení krizových situací zejména:*

- zabezpečuje přípravu, operativní koordinaci, sledování a vyhodnocování plnění rozhodnutí ministra obrany k zamezení vzniku nebo k řešení krizových situací;
- organizuje přípravu a projednává podklady, které jsou určeny k předložení ÚKŠ, Bezpečnostní radě státu, vládě ČR a Parlamentu ČR;
- koordinuje realizaci opatření v resortu Ministerstva obrany při jeho uvádění do vyšších stupňů bojové pohotovosti a při vyhlášení nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu;
- koordinuje realizaci krizových opatření NATO v resortu Ministerstva obrany;
- koordinuje zpracování plánů řešení vzniklých krizových situací a projednává je;
- zabezpečuje rozpracování úkolů vlády ČR, BRS a ÚKŠ k řešení krizových situací do podmínek resortu Ministerstva obrany a organizuje kontrolu jejich plnění;
- předkládá návrhy na vytvoření odborných pracovních skupin a návrhy na vyčlenění odborníků z organizačních útvarů MO do meziresortních pracovních skupin;
- zajišťuje spolupráci s ostatními ministerstvy a správními úřady k vytvoření podmínek pro organizované působení sil a prostředků resortu Ministerstva obrany při plnění společných úkolů;
- koordinuje činnost organizačních útvarů MO k zabezpečení efektivního působení určených sil a prostředků resortu Ministerstva obrany při řešení krizových situací;
- v souladu s rozhodnutím ministra obrany stanovuje a realizuje opatření k řešení krizových situací;
- posuzuje a navrhuje ministrovi obrany směrnice, rozkazy a nařízení k řešení krizové situace v resortu Ministerstva obrany;
- vyhodnocuje a kontroluje stav plnění stanovených opatření k řešení krizových situací, přijímá a navrhuje ministrovi obrany opatření k odstranění zjištěných nedostatků v oblasti krizového řízení v resortu Ministerstva obrany;

- monitoruje vývoj krizové situace, zabezpečuje nepřetržitou informovanost ministra obrany o vývoji krizové situace a stanovených a přijatých opatření;
- projednává návrh opatření resortu Ministerstva obrany ke komunikaci s veřejností při řešení krizové situace a ke koordinaci činností s dalšími ministerstvy a správními úřady při informování veřejnosti.

Členy Krizového štábu MO jsou:

- první náměstek ministra obrany;
- náměstek ministra obrany - ředitel Kanceláře Ministerstva obrany;
- náměstek ministra obrany pro personalistiku;
- náměstek ministra obrany pro vyzbrojování;
- náčelník Generálního štábu Armády České republiky;
- první zástupce náčelníka Generálního štábu;
- ředitel Sekce obranné politiky a strategie Ministerstva obrany;
- ředitel Vojenského zpravodajství;
- náčelník Vojenské policie;
- bezpečnostní ředitel - ředitel Odboru bezpečnosti Ministerstva obrany;
- zástupce náčelníka Generálního štábu - ředitel Společného operačního centra MO;
- vedoucí zaměstnanec Generálního štábu Armády České republiky určený pro plnění úkolů bojové pohotovosti⁴.

Obr. 2 Orgány podílející se na řešení krizových situací v působnosti MO

⁴ RMO č. 9 ze dne 14. března 2006, *zřízení Krizového štábu Ministerstva obrany*.

Činnost Krizového štábu řídí předseda Krizového štábu, kterým je první náměstek ministra obrany. Není-li přítomen, řídí činnost Krizového štábu místopředsedové v pořadí náměstek ministra obrany - ředitel Kanceláře Ministerstva obrany, náčelník Generálního štábu AČR.

K přípravě podkladů pro jednání, k rozpracování úkolů stanovených pro řešení krizové situace a pro sladění činností, na nichž se podílí více organizačních útvarů Ministerstva obrany, může ustanovit KŠ MO ze svých členů, ze zástupců organizačních útvarů MO a přizvaných expertů odborné pracovní skupiny. Do čela resortní odborné pracovní skupiny je zpravidla jmenován pracovník organizačního útvaru Ministerstva obrany, který je za předložení dokumentu k řešení krizové situace odpovědný. Tento pracovník zpravidla zároveň zastupuje Ministerstvo obrany v příslušné pracovní skupině vytvořené pro podporu činnosti Ústředního krizového štábu.

Aktivizace Krizového štábu je zásadní změnou v režimu a zaměření činnosti členů Krizového štábu. Aktivizaci Krizového štábu nařizuje ministr obrany při hrozbě vzniku nebo po vzniku krizové situace, jejíž řešení se týká působnosti resortu Ministerstva obrany. Předseda Krizového štábu Ministerstva obrany, popř. za jeho nepřítomnosti místopředseda, jsou po aktivizaci Krizového štábu oprávněni vydávat prostřednictvím jeho členů, v rozsahu plnění úkolů Krizového štábu, pokyny všem vedoucím zaměstnancům organizačních celků resortu Ministerstva obrany a jim podřízeným vedoucím zaměstnancům. Členové Krizového štábu Ministerstva obrany řídí podřízená velitelství s cílem zabezpečit vyčlenění sil a prostředků pro nasazení v rámci integrovaného záchranného systému, Policie České republiky, pro potřeby Armády České republiky, atd. Na základě vydání řídicího aktu členů Krizového štábu Ministerstva obrany (např. Nařízení náčelníka Generálního štábu AČR, Směrnice náměstka ministra obrany, apod.) se provádí kalkulace nasazení dalších možných sil a prostředků. V průběhu nasazení sil a prostředků mohou být tyto počty upřesňovány.

O aktivizaci Krizového štábu rozhoduje ministr obrany zejména:

- na základě návrhu některého člena KŠ MO k řešení krizových situací, které se týkají jeho působnosti, jež vyplývá z titulu jeho funkce v rámci resortu MO;
- k zabezpečení realizace usnesení vlády České republiky, Bezpečnostní rady státu nebo usnesení Ústředního krizového štábu, která se týkají řešení krizových situací;
- na základě informací, které poskytuje Společné operační centrum MO.

Aktivizaci Krizového štábu odvolává ministr obrany v závislosti na vývoji krizové situace.

1.3 Společné operační centrum Ministerstva obrany

Činnost Krizového štábu Ministerstva obrany podporuje Společné operační centrum, které je zároveň styčným bodem resortu Ministerstva obrany pro informační vazby s ostatními ministerstvy, správními úřady a orgány krizového řízení. SOC MO je na základě usnesení vlády České republiky⁵ předurčeno i k podpoře Ústředního krizového štábu. Společné operační centrum Ministerstva obrany může zároveň plnit úlohu vojenského krizového štábu⁶. Při řešení složitých situací, které si vyžadují zpracování plánovací dokumentace, zabezpečuje vytvoření Rozvinutého SOC MO, které se po doplnění předurčenými příslušníky organizačních útvarů Ministerstva obrany rozdělí na Operační středisko k štábní podpoře Krizového štábu MO a tři Směny Rozvinutého SOC MO k řízení vyčleněných sil a prostředků Armády České republiky. Tato organizační struktura může být podle situace doplněna i dalšími příslušníky organizačních útvarů Ministerstva obrany a AČR.

Pro řešení krizových situací na území České republiky má SOC MO k dispozici hotovostní síly a prostředky vyčleněné k plnění stanovených úkolů v časových normách podle stálých operačních postupů. SOC MO vede přehled o situaci v zájmových oblastech světa, v ČR a v AČR. Dále zabezpečuje součinnost s NATO, EU, se Stálou delegací ČR při NATO a Stálým zastoupením ČR při EU, s ostatními ústředními správními úřady, jinými správními úřady a orgány územní samosprávy dle určení⁷.

1.3.1 Rozvinuté Společné operační centrum Ministerstva obrany

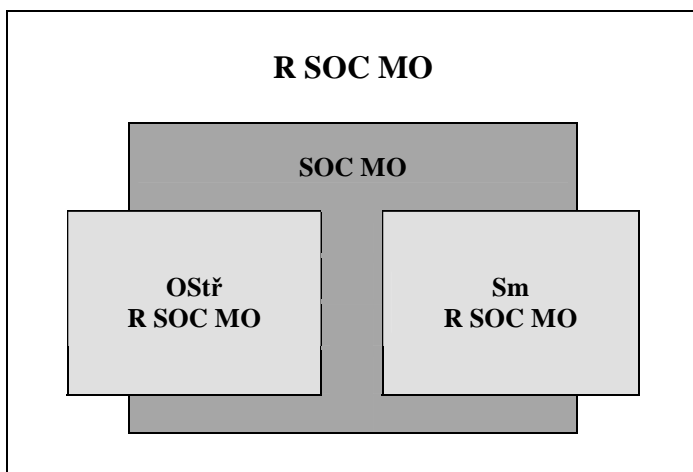
Rozvinuté Společné operační centrum Ministerstva obrany je nestálým pracovním orgánem ministra obrany a náčelníka Generálního štábu Armády České republiky určeným pro podporu Krizového štábu MO a pro plánování nasazení a řízení sil a prostředků resortu Ministerstva obrany při řešení mimořádných a krizových situací na území České republiky i v zahraničí.

Základním organizačním prvkem, na jehož bázi je Rozvinuté Společné operační centrum MO vytvářeno je Společné operační centrum MO. V čele R SOC MO stojí zástupce náčelníka Generálního štábu - ředitel Společného operačního centra MO. Základními složkami R SOC MO jsou Operační středisko Rozvinutého Společného operačního centra MO a Směna Rozvinutého Společného operačního centra MO.

⁵ Usnesení vlády ČR č. 33 ze dne 11. ledna 1999, *o zřízení Meziřesortního krizového štábu*.

⁶ Zákon č. 219/1999 Sb., *o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů*.

⁷ *Společné operační centrum MO*. 2009. Dostupný z WWW: <http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=3755>.

Obr. 3 Složky Rozvinutého Společného operačního centra Ministerstva obrany

1.3.1.1 Operační středisko R SOC MO

Operační středisko Rozvinutého Společného operačního centra je nestálým prvkem organizační struktury Ministerstva obrany a je nástrojem ministra obrany, předsedy KŠ MO a NGŠ AČR k zpracování podkladů pro rozhodování Vlády České republiky a pro plánování a koordinaci sil a prostředků resortu Ministerstva obrany při přípravě jejich nasazení do operací. Zabezpečuje informovanost Krizového štábu Ministerstva obrany o situaci, řeší otázky koordinace mezi resorty a ostatními orgány státní správy. OStř R SOC MO je svoláno zpravidla po aktivaci Krizového štábu Ministerstva obrany při vzniku krizové situace na základě rozhodnutí ministra obrany, předsedy Krizového štábu MO nebo náčelníka Generálního štábu AČR. Při přípravě na mimořádné nebo krizové situace nevojenského charakteru a při jejich řešení OStř R SOC MO převážně plní koordinační roli podpory Krizového štábu Ministerstva obrany. *V systému R SOC MO provádí Operační středisko tyto úkoly⁸:*

- zpracovává plánovací dokumentaci pro použití OS ČR a činnost resortu MO jako podklad pro rozhodovací proces KŠ MO;
- zpracovává Návrh záměru použití sil a prostředků resortu MO;
- připravuje podklady pro jednání ÚKŠ a předává je na jednání vlády;
- vede přehled o přijatých opatřeních reakce na krize NCRS a o odeslaných implementačních hlášeních;
- zpracovává hlášení;

⁸ Statut OStř R SOC MO při řešení mimořádných a krizových situací nevojenského charakteru, ze dne 10.září 2008.

- připravuje dokumentaci k jednání vlády, Bezpečnostní rady státu, Ústředního krizového štábu;
- organizačně zabezpečuje jednání Krizového štábu MO nebo ÚKŠ při vojenských krizových situacích.

Podíl oddělení a skupin OSTř R SOC MO na plnění úkolů je koordinován standardními postupy⁹. Operační středisko R SOC MO řídí náčelník OSTř R SOC MO, který je podřízen ZNGŠ-Ř SOC MO a odborně usměřňován předsedou Krizového štábu Ministerstva obrany. *Operační středisko R SOC MO tvoří:*

- operační oddělení
- informační oddělení
- oddělení zabezpečení

V případě složitosti řešené situace a k projednávání věcné problematiky mohou být vytvářeny z příslušníků Operačního střediska odborné skupiny doplněné na základě rozhodnutí Krizového štábu Ministerstva obrany dalšími specialisty z řad VZP i oz. Na základě usnesení vlády České republiky č.33/1999 je Operační středisko R SOC MO předurčeno také k podpoře činnosti Ústředního krizového štábu. Za této situace může být organizační struktura doplněna o odborníky z ostatních ministerstev.

1.3.1.2 Směna R SOC MO

Směna Rozvinutého Společného operačního centra je nestálým prvkem náčelníka Generálního štáb AČR pro plánování, nasazení a řízení sil a prostředků Armády České republiky při mimořádných a krizových situacích na území České republiky i v zahraničí. Směna R SOC MO je aktivována NGŠ AČR. Pro plnění úkolů je vytvořen směnný provoz. V rámci *R SOC MO plní Směna tyto úkoly¹⁰:*

- plánuje operace nevojenského charakteru;
- připravuje rozkazy k přípravě, výstavbě a předání sil do podřízenosti R SOC MO;
- přebírá vyčleněné síly a prostředky úkolového uskupení pod operační řízení R SOC MO pro plnění úkolů spojených s hrozbou mimořádné události a krizové situace;
- řídí činnost nasazených sil a prostředků úkolového uskupení;
- řídí proces generování sil pro případné doplnění úkolového uskupení;

⁹ Standardní postup je písemně vyjádřená koordinace dílčích činností oddělení pro dosažení stanoveného cíle. Vyjadřuje podíl oddělení na plnění úkolů s cílem dosažení jednotného výsledku. Je tvořen srozumitelnými postupy činností s jasně definovanými vstupy a výstupy.

¹⁰ *Statut Sm R SOC MO při řešení mimořádných a krizových situací*, ze dne 25.července 2008.

- zpracovává podklady pro rozhodovací proces NGŠ AČR;
- v případě potřeby upřesňuje informační tok směrem k nadřízeným a podřízeným;
- realizuje požadavky státních institucí k poskytnutí dalších sil a prostředků ve prospěch integrovaného záchranného systému a Policie ČR;
- posuzuje žádosti o poskytnutí sil a prostředků k záchranným a likvidačním pracím a pro plnění úkolů PČR v souladu s platnými zákony;
- koordinuje všestranné logistické, zdravotnické a veterinární zabezpečení nasazených součástí AČR pro plnění úkolů v rámci IZS a ve prospěch PČR;
- získává, vyhodnocuje a předkládá poznatky o MU a KS v regionech, navrhuje a po schválení odpovědným funkcionářem realizuje odpovídající opatření a předkládá aktuální informace NGŠ AČR a KŠ MO;
- kompletuje a analyzuje podklady pro provedení hodnocení nasazení sil a prostředků resortu Ministerstva obrany;
- plní úkoly směnným provozem.

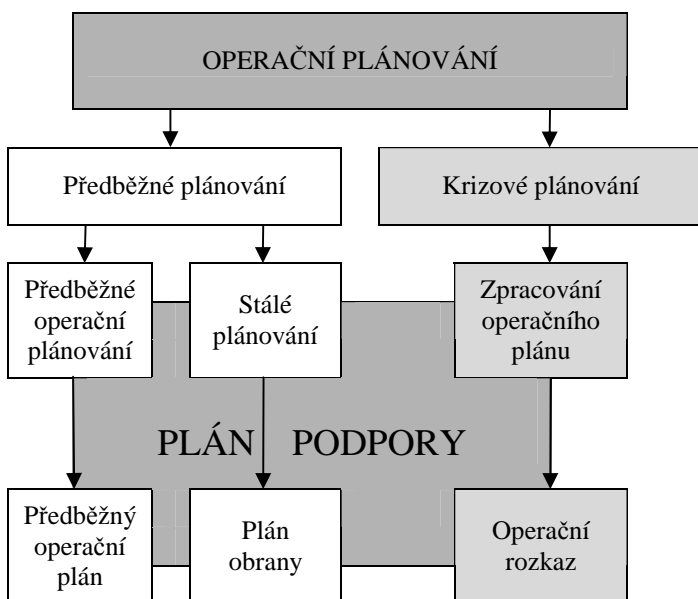
Podíl jednotlivých oddělení směny na plnění uložených úkolů je koordinován standardními postupy. Směnu R SOC MO řídí náčelník Sm R SOC MO, který je přímo podřízen ZNGŠ-Ř SOC MO. *Směnu R SOC MO tvoří:*

- operační oddělení
- plánovací oddělení
- zpravodajské oddělení
- oddělení podpory
- oddělení letectva a protivzdušné obrany
- oddělení vnitřní správy
- oddělení stálé směny

Podle složitosti řešené situace mohou být jednotlivá oddělení posílena na základě rozhodnutí ZNGŠ-Ř SOC MO dalšími specialisty Armády České republiky. Pro přímé řízení sil a prostředků v prostoru nasazení může být dočasně vytvořeno a aktivováno mobilní místo velení. Složení mobilního místa velení upřesňuje ZNGŠ-Ř SOC MO na základě vzniklé situace. Přeprava do místa nasazení může být provedena vrtulníkem.

1.4 Krizový plán Ministerstva obrany

Cílem plánování Ministerstva obrany je připravit efektivní nasazení sil a prostředků Armády České republiky. K tomu je potřeba zpracovávat plány a vydávat rozkazy v souladu s platnou legislativou České republiky, interní normativní akty resortu Ministerstva obrany a další plánovací dokumenty. Operační plánování Ministerstva obrany se člení na předběžné a krizové plánování.

Obr. 4 Struktura operačního plánování

Krizové akční plánování je proces, který reaguje na současnou, nebo vyvíjející se krizi, a rozhodujícím faktorem je čas vyčleněný na plánování a nutnost potřeby nasadit síly a prostředky. Zpracování krizových plánů vychází ze zákona a dalších souvisejících právních předpisů¹¹. *Krizové plány se dělí na:*

- krizové plány ministerstev a jiných správních úřadů;
- krizové plány krajů.

Krizové plány ministerstev a jiných správních úřadů se skládají ze základní a přílohové části. *Základní část Krizového plánu Ministerstva obrany obsahuje:*

- vymezení působnosti, odpovědnosti a úkoly zpracovatele krizového plánu;

¹¹ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů, nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb.

- charakteristiku organizace krizového řízení;
- výčet krizových rizik a zajištění krizových opatření;
- další potřebné podklady a zásady.

Přílohová část Krizového plánu Ministerstva obrany obsahuje:

- přehled sil a prostředků včetně jejich počtů a využitelnosti;
- katalog krizových opatření;
- typové plány (Předběžné operační plány AČR a Stálé operační postupy);
- povodňové a havarijní plány;
- pandemický plán;
- plán nezbytných dodávek;
- plán hospodářské mobilizace;
- plán akceschopnosti;
- plány spojení, materiálně-technického a zdravotnického zabezpečení, topografické mapy s vyznačenými riziky.

Krizový plán slouží k přípravě Ministerstva obrany na krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením. Při řešení krizových situací souvisejících se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením a za válečného stavu se tento krizový plán stává samostatnou částí Plánu obrany¹². Krizový plán Ministerstva obrany je zpracován v souladu s Metodikou zpracování krizových plánů¹³ a obsahuje souhrn plánovacích, metodických a informačních dokumentů, používaných při rozhodovací, řídicí a koordinační činnosti v krizové situaci. Jeho součástí jsou operační plány na použití ozbrojených sil při plnění asistenčních úkolů v krizových situacích nevojenského charakteru na území České republiky.

¹² Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky.

¹³ Metodika zpracování krizových plánů dle § 15 a § 16 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb.

2 ÚKOLY AČR V ASISTENČNÍCH OPERACÍCH

2.1 Charakteristika operací AČR na území České republiky

Potenciální hrozby teroristických útoků, živelních a ekologických katastrof, průmyslových a jiných havárií, šíření nakažlivých chorob, ohrožení majetku a zdraví občanů České republiky a jiná narušení vnitřního pořádku a bezpečnosti vytvářejí požadavky na asistenci ozbrojených sil při eliminaci těchto hrozeb nebo zasahování po jejich propuknutí. Z těchto důvodů realizují ozbrojené síly na území našeho státu nebojové operace řízené vládou. K dosažení cílů operací se především používají síly a prostředky Armády České republiky, zpravidla bez předem plánovaného použití zbraní a munice kromě použití zbraní k sebeobraně při bezprostředním ohrožení života nebo chráněných prostorů a objektů (obrana vzdušného prostoru, střežení objektů důležitých pro obranu státu atd). Na území České republiky může AČR vést samostatné nebo asistenční operace. Asistenční operace provádí Armáda České republiky vyčleněnými silami a prostředky v rámci integrovaného záchranného systému nebo na podporu Policie České republiky při nevojenském ohrožení státu nebo části jeho území.

Asistenční operace AČR se vyznačují těmito charakteristickými znaky:

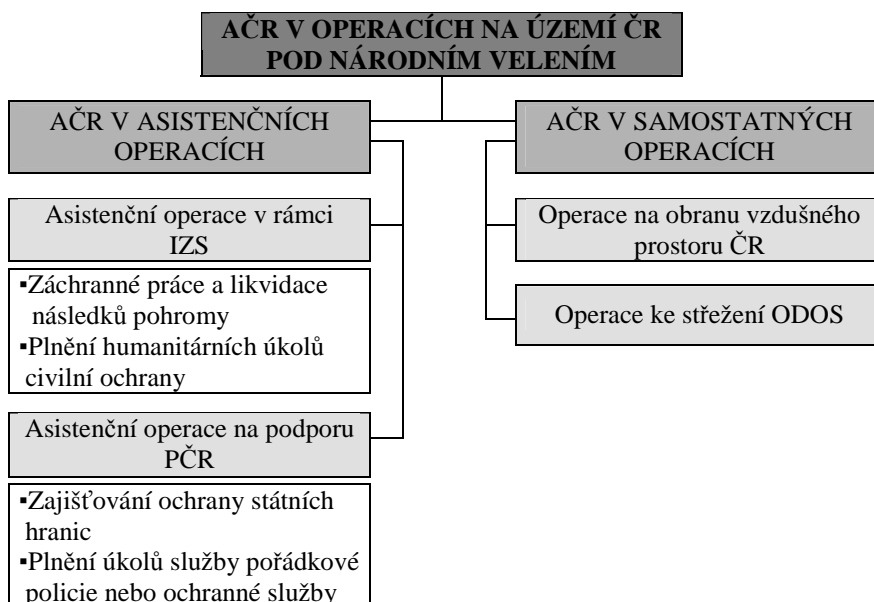
- probíhají vždy pod národním velením;
- jsou vedeny na území České republiky;
- jejich charakter je ovlivňován bezpečnostní situací v prostoru nasazení;
- předpokládané počty a dobu nasazení vojáků do národních operací vymezují mezirezortní dohody a konkrétní nařízení vlády ČR;
- AČR působí v těchto operacích zpravidla na vyžádání;
- pro vedení operací jsou předurčeny stálé hotovostní síly tvořené vojenskými záchrannými útvary a vyčleněnými SaP AČR s určením k okamžitému nasazení a dále disponibilní síly. Disponibilní síly představují další síly a prostředky AČR, jež je možné použít, včetně jednotek aktivních záloh, k obměně nebo střídání nasazených stálých hotovostních sil nebo i k samostatnému nasazení mimo vyčleněné síly a prostředky nebo k jejich případnému posílení.

Nejdůležitější operační principy asistenčních operací AČR jsou:

- připravenost stálých hotovostních sil, předurčených k nasazení;
- mobilita sil;
- nepřetržitá podpora sil nasazených v operaci;

- koncentrace sil a prostředků v ohrožených prostorech a zajištění schopnosti a možnosti jejich přesunu do jiných prostorů;
- aktivní velení silám v operaci;
- součinnost v prostoru operací s orgány státní správy a samosprávy a orgány Ministerstva vnitra;
- vytváření záloh sil a prostředků;
- příprava a provádění operací po etapách;
- využívání informačních technologií při řízení a podpoře operací.

Členění operací Armády na území České republiky pod národním velením vychází ze zákona¹⁴, který stanovuje úkoly a další možnosti použití ozbrojených sil. Současně vychází i z Doktríny AČR¹⁵ a analýzy zkušeností z nasazení Armády České republiky v krizových situacích na území České republiky. Dalším kritériem pro rozdělení těchto operací je účel použití nasazených sil a prostředků AČR v krizových situacích vojenského nebo nevojenského charakteru. Při nevojenského ohrožení státu lze rozlišovat především asistenční operace v rámci integrovaného záchranného systému a asistenční operace na podporu Policie České republiky. Zpravidla samostatně plní Armáda České republiky úkoly v rámci operací na obranu vzdušného prostoru České republiky nebo při střežení objektů důležitých pro obranu státu.

Obr. 5 Členění nebojových operací AČR na území ČR pod národním velením

¹⁴ Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵ Doktrína Armády České republiky. Vyškov, 2004.

Asistenčních operací Armády České republiky lze dále rozdělovat podle:

- druhu činnosti, která se v jejich rámci vede;
- organizačního uspořádání SaP, kterými se naplňují stanovené cíle operací;
- jejich prostorového charakteru a rozsahu krizové situace na postiženém území;
- doby jejich trvání.

Armáda České republiky vede nebojové operace na území státu v souladu se zákony¹⁶ a na základě mezirezortních smluv a dohod. Ozbrojené síly poskytují v nezbytném rozsahu integrovanému záchrannému systému a Policii České republiky síly a prostředky, které mohou být dále posíleny jednotkami aktivních záloh. V principu jsou ve prospěch integrovaného záchranného systému nebo Policie České republiky využitelné všechny síly a prostředky ozbrojených sil. Vojenská strategie České republiky vyjadřuje v rámci politicko-vojenských ambicí ozbrojených sil vůli zachovat schopnost nasadit v míru na podporu Policie České republiky a pro integrovaný záchranný systém potřebné kapacity sil a prostředků na určenou dobu, v závislosti na souběžně plněných úkolech v operacích společné obrany nebo mírových a humanitárních operacích v zahraničí¹⁷.

2.1.1 Ozbrojené síly ve strukturách integrovaného záchranného systému

Integrovaný záchranný systém zabezpečuje koordinovaný postup svých složek při přípravě na mimořádné události, při provádění záchranných prací a při likvidaci následků pohrom. IZS je součástí bezpečnostního systému pro zajištění vnitřní bezpečnosti státu a řídí se zákonem¹⁸. Integrovaný záchranný systém se používá při přípravách na vznik mimořádných událostí a v případě potřeby provádět záchranné a likvidační práce současně dvěma anebo více složkami IZS. Integrovaný záchranný systém je tvořen základními a ostatními složkami.

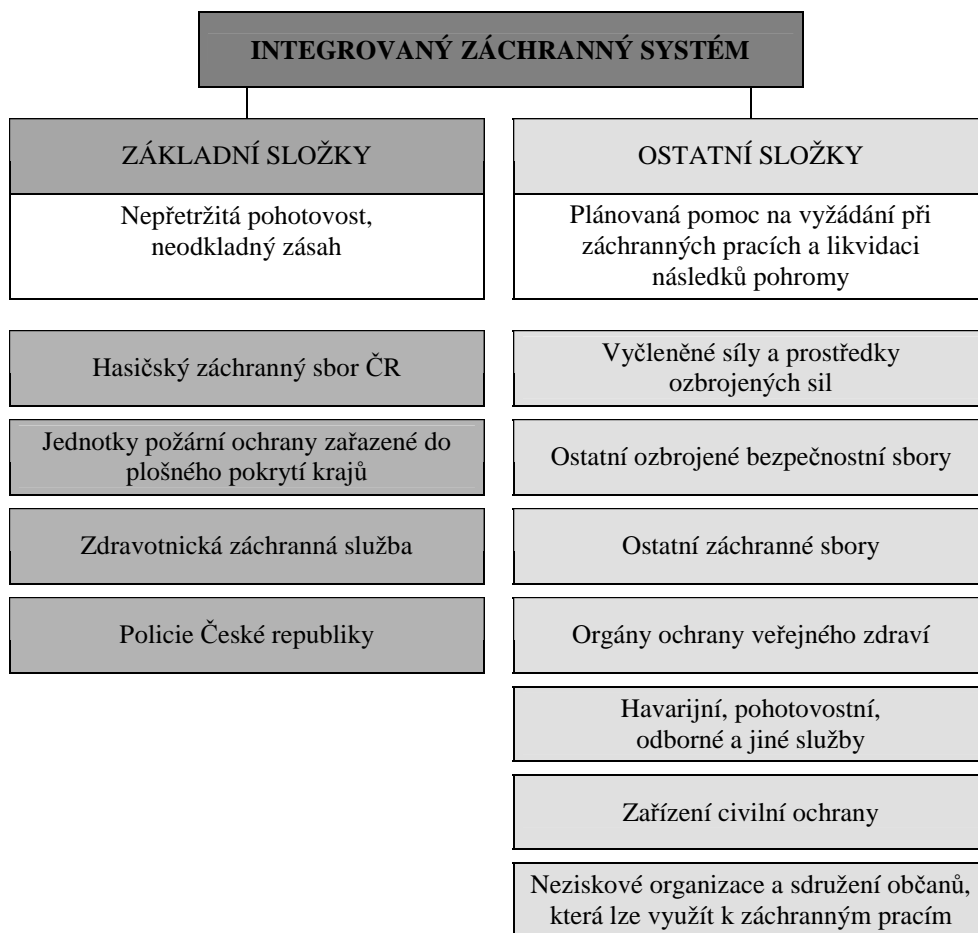
Základními složkami integrovaného záchranného systému jsou Hasičský záchranný sbor České republiky, jednotky Požární ochrany zařazené v plošném pokrytí území kraje, Policie České republiky a Zdravotnická záchranná služba, které jsou schopny rychle a nepřetržitě zasahovat a mají působnost na území celého státu.

¹⁶ Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů.

¹⁷ Usnesení vlády ČR č. 907 ze dne 23. července 2008, o vojenské strategii České republiky.

¹⁸ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

Ostatními složkami integrovaného záchranného systému jsou vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, ostatní záchranné sbory, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím¹⁹.

Obr. 6 Složky integrovaného záchranného systému

Základní složky integrovaného záchranného systému zajišťují nepřetržitou pohotovost pro příjem ohlášení vzniku mimořádné události, její vyhodnocení a neodkladný zásah v místě mimořádné události. Za tímto účelem jsou zřízena operační a informační střediska integrovaného záchranného systému, kterými jsou operační střediska hasičského záchranného sboru kraje a operační a informační středisko Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky.

¹⁹ *Integrovaný záchranný systém*. 2009. Dostupný z WWW: < <http://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranny-system.aspx> >.

Ostatní složky integrovaného záchranného systému poskytují plánovanou pomoc na vyžádání obecnímu úřadu obce s rozšířenou pravomocí, krajskému úřadu, Ministerstvu vnitra a základním složkám IZS při provádění záchranných prací a likvidaci následků pohromy. *Plánovanou pomoc na vyžádání jsou povinny poskytnout:*

- ministerstva, územní správní úřady, orgány krajů a obcí v mezích své působnosti;
- právnické a fyzické osoby, které jsou vlastníkem nebo uživatelem stavby civilní ochrany nebo stavby dotčené požadavky civilní ochrany;
- zdravotnická zařízení;
- ostatní složky IZS;
- vojenské záchranné útvary;
- ostatní osoby, které se k tomu smluvně zavázaly²⁰.

2.1.2 Právní rámec použití AČR při řešení krizových situací

Právní předpisy České republiky zásadně vymezují rámec nasazení AČR v operacích na území České republiky pod národním velením. Vzhledem ke změnám v oblasti bezpečnostního prostředí, vzniku nových hrozeb a krizí v oblasti životního prostředí a návazným společenským změnám musí na tyto změny reagovat i nosné právní předpisy krizového řízení. Novelizace zákonů krizového řízení se zákonitě promítá i do směrnic a nařízení vlády České republiky a do následných dokumentů resortu Ministerstva obrany v této oblasti. Také Evropská unie přijala celou řadu dokumentů, které stanovují standardy v jednotlivých oblastech krizového řízení. Členské země EU mají povinnost tyto právní předpisy dodržovat ve svých národních dokumentech včetně informační povinnosti.

Ozbrojené síly, zejména jejich hlavní součást Armáda České republiky, představují rozhodující prvek bezpečnostního systému státu. Jejich poslání a úkoly vychází z Ústavy ČR a dalších zákonů. Podle zákona č.219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, je základním úkolem ozbrojených sil připravovat se k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšímu napadení. AČR lze v souladu se zákonem č.219/1999 Sb. použít mimo jiné v asistenčních operacích při řešení krizových situací nevojenského charakteru. *A to zejména:*

- k plnění úkolů PČR, pokud síly a prostředky PČR nebudou dostatečné k zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti, a to na dobu nezbytně nutnou;

²⁰ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

- k záchranným pracím při pohromách nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí nebo k likvidaci následků pohromy;
- k leteckému monitorování pohromy a k monitorování radiační a chemické situace;
- k odstraňování jiného hrozícího nebezpečí za použití vojenské techniky;
- k plnění humanitárních úkolů civilní ochrany;
- k zabezpečení letecké zdravotnické dopravy;
- k zajištění letecké služby pátrání a záchrany;
- k zabezpečení letecké dopravy humanitární a zdravotnické pomoci.

Plánovanou pomoc na vyžádání při záchranných a likvidačních pracích poskytují vyčleněné SaP AČR, v souladu s §21 zák.č.239/2000 Sb.²¹, jako ostatní složka IZS. Nasazení VÚ a VZ Armády České republiky k záchranným pracím nebo k likvidaci následků pohromy při pohromách většího rozsahu je realizováno v souladu s §22 zák.č.239/2000 Sb. a §15, §16, §17, §18 zák.č.219/1999 Sb.

Na základě vyžádání oprávněných orgánů, podle §15 až §19 zák.č.219/1999 Sb., může být armáda použita k záchranným pracím nebo k likvidaci následků pohromy pouze v případě, že jsou ohroženy životy nebo zdraví lidí, značné majetkové hodnoty, životní prostředí nebo jiné chráněné zájmy a příslušné správní úřady, orgány územní samosprávy, součásti ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných a havarijních sborů a služeb nemohou vlastními silami vzniklou situaci řešit. Úkoly pro případné posílení integrovaného záchranného systému a Policie ČR jsou rozpracovány v meziresortních smlouvách a normativních aktech. O použití Armády České republiky k likvidaci následků pohromy rozhoduje vláda na návrh ministra obrany.

2.1.3 Spolupráce MO s orgány státní správy při řešení krizových situací

Koordinace záchranných a likvidačních prací při společném řešení mimořádné události nebo krizové situace je závislá na dokonalém systému krizové komunikace. Tento systém musí umožnit spolehlivý a rychlý přenos informací mezi orgány krizového řízení, koordinačními orgány IZS a jeho složkami i v případech, kdy standardní informační komunikace budou částečně nebo i zcela nefunkční.

Základním předpokladem pro řešení krizových situací je existence mimořádných podmínek a postupů odpovídajících předpokládaným krizovým situacím. Jde zejména o

²¹ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

účelově upravený a centralizovaný systém řízený státem, a dále o jednotný a koordinovaný postup při realizaci potřebných opatření. Zvláštní význam je přikládán koordinaci a součinnosti při zabezpečování a využívání potřebných sil a prostředků.

Resort Ministerstva obrany se ve spolupráci s orgány státní správy podílí:

- **na plnění úkolů Policie České republiky** při zajišťování ochrany státních hranic nebo plnění úkolů služby pořádkové policie anebo ochranné služby, pokud síly a prostředky Policie České republiky nebudou dostatečné k zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti, zejména v souvislosti s:
 - rozsáhlými migračními vlnami;
 - ohrožením demokratických základů státu, zejména narušením zákonnosti velkého rozsahu;
 - násilnými akcemi subjektů cizí moci spojenými s použitím nevojenských sil proti chráněným zájmům státu, zpravidla jako reakce na zapojení České republiky do mezinárodních mírových a humanitárních misí nebo na plnění spojeneckých závazků v zahraničí;
 - aktivitami mezinárodního zločinu nebo mezinárodního terorismu velkého rozsahu;
 - hrozbou nebo provedením závažných teroristických akcí;
 - nekontrolovatelným nárůstem závažné majetkové a násilné kriminality.
- **na záchranných pracích** při likvidaci následků pohrom nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životního prostředí velkého rozsahu, zejména v souvislosti s:
 - radiačními haváriemi, haváriemi způsobenými vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky a dalšími technickými a technologickými haváriemi;
 - havarijním znečištěním vodních zdrojů, ovzduší a přírodního prostředí;
 - povodněmi a ostatními živelními pohromami;
 - hromadnými onemocněními a epidemiemi lidí;
 - hromadnými nákazami hospodářských zvířat.
- **na zapojení České republiky do mezinárodních záchranných operací** při mimořádných událostech v zahraničí a poskytování humanitární pomoci do zahraničí.
- **na odstraňování jiného hrozícího nebezpečí za použití vojenské techniky.**

Rozdělení působnosti ústředních správních úřadů při řešení krizových situací je založeno na zásadě, že každé ministerstvo nebo jiný ústřední správní úřad je povinen se připravovat na krizové situace, které mohou nastat v oblasti spadající do jeho působnosti²². V takových případech příslušné ministerstvo koordinuje přípravu, tj. především určení postupu pro řešení krizové situace, který je obsažen v krizovém plánu, pokud je při řešení dané situace nutná součinnost dalších ministerstev. Jestliže koordinující role ministerstva nevyplývá přímo z tzv. kompetenčního zákona²³, je určován koordinující ústřední správní úřad rozhodnutím vlády²⁴. Na úrovni krajů a obcí plní důležitou odbornou funkci koordinačního orgánu bezpečnostní rady.

V návaznosti na usnesení vlády České republiky ke Koncepci výstavby profesionální Armády a mobilizace ozbrojených sil²⁵, vypracovalo Ministerstvo vnitra, Ministerstvo obrany a Ministerstvo zdravotnictví šest scénářů vývoje krizových situací vyžadujících nasazení součástí ozbrojených sil ČR ve prospěch Policie nebo IZS.

- **Scénář č.1** Narušování zákonnosti velkého rozsahu
- **Scénář č.2** Migrační vlna velkého rozsahu
- **Scénář č.3** Povodně velkého rozsahu
- **Scénář č.4** Průmyslová havárie velkého rozsahu s rozsáhlým chemickým, biologickým nebo radiačním ohrožením
- **Scénář č.5** Rozsáhlé lesní požáry
- **Scénář č.6** Rozsáhlá epidemie osob a epizootie zvířat

Scénáře byly usnesením vlády České republiky²⁶ schváleny s tím, že budou rozpracovány v krizových plánech Ministerstva vnitra, Ministerstva obrany, Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva zemědělství. V souladu s uvedeným usnesením vlády ČR resort Ministerstva obrany zpracoval potřebnou dokumentaci, upřesňující úkoly součástí ozbrojených sil ČR při přípravě a realizaci jejich nasazení za krizových situací. Základ tvoří šest předběžných operačních plánů použití Armády České republiky a Směrnice NGŠ AČR k nasazování sil a prostředků AČR v rámci IZS a k plnění úkolů PČR²⁷. Tyto dokumenty se každý rok aktualizují.

²² Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

²³ Zákon 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

²⁴ Zákon 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů.

²⁵ Usnesení vlády ČR č. 1140 ze dne 13. listopadu 2002, ke Koncepci výstavby profesionální Armády České republiky a mobilizace ozbrojených sil České republiky.

²⁶ Usnesení vlády ČR č. 846 ze dne 8. září 2004, k možným scénářům vývoje krizových situací vyžadujících nasazení součástí ozbrojených sil České republiky ve prospěch Policie České republiky nebo integrovaného záchranného systému.

²⁷ Směrnice náčelníka generálního štábu AČR k nasazování sil a prostředků AČR v rámci integrovaného záchranného systému a k plnění úkolů PČR, ze dne 15. září 2008.

2.2 Asistenční operace AČR v rámci IZS

Asistenční operace vedené Armádou České republiky v rámci integrovaného záchranného systému spočívají v provádění záchranných prací, v likvidaci následků pohrom, v odstranění jiného hrozícího nebezpečí za použití vojenské techniky a v plnění humanitárních úkolů civilní ochrany. Z hlediska objemu použitých sil a prostředků a velikosti prostoru nasazení, zejména u záchranných prací, jsou největšími operacemi AČR na území České republiky pod národním velením. Jejich typickým znakem je největší množství nasazených sil zpravidla v počáteční fázi operace v závislosti na vývoji situace, zejména u povodní.

Použití Armády České republiky v rámci integrovaného záchranného systému je dočasné organizované nasazení vojenských útvarů a vojenských zařízení s potřebným vojenským materiálem, ke kterému dochází tehdy, nejsou-li schopny příslušné správní úřady, orgány územní samosprávy a základní složky integrovaného záchranného systému zajistit tyto práce vlastními silami. Armáda České republiky v případě vzniku mimořádných událostí a krizových situací vyčleňuje do ostatních složek integrovaného záchranného systému na základě Dohody o plánované pomoci na vyžádání mezi MV-GŘ HZS ČR a MO-GŠ AČR²⁸ předurčené odřady sil a prostředků svých organizačních součástí.

Vojenské záchranné útvary se používají k záchranným pracím nebo k likvidaci následků pohromy před nasazením ostatních vyčleněných sil a prostředků Armády České republiky v rámci stálých hotovostních sil. Další, tzv. disponibilní síly a prostředky, vyčleňují pozemní a vzdušné síly. Disponibilní SaP AČR mohou být k záchranným pracím použity jako druhé v pořadí v souladu se zpracovanými předběžnými operačními plány a Směrnicí NGŠ²⁹. Vojenské záchranné útvary jsou organizačně začleněny v rámci 15. ženijní brigády a jejich působnost včetně nasazení k plnění úkolů civilní ochrany při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí upravuje zákon³⁰.

Záchranné práce v prostoru nasazení řídí a koordinuje velitel zásahu. Velitelem zásahu je velitel jednotky požární ochrany nebo příslušný funkcionář HZS ČR s právem přednostního velení. Pokud na místě zásahu není ustanoven velitel zásahu, řídí

²⁸ Dohoda o plánované pomoci na vyžádání mezi MV-GŘ HZS ČR a MO-GŠ AČR, ze dne 27. března 2008.

²⁹ Směrnice náčelníka generálního štábu AČR k nasazování sil a prostředků AČR v rámci integrovaného záchranného systému a k plnění úkolů PČR, ze dne 15. září 2008.

³⁰ Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

součinnost složek IZS velitel nebo vedoucí zasahujících sil a prostředků složky IZS, která v místě zásahu provádí převažující činnost.

Velitel nasazených SaP Armády České republiky hlásí po dosažení místa zásahu veliteli zásahu svoji přítomnost a počty sil a prostředků. Velitel součásti AČR je odborně podřízen veliteli zásahu, popřípadě veliteli úseku nebo veliteli sektoru. Je členem štábu velitele zásahu. Svým nadřízeným podává informace o plnění úkolů a o situaci v místě svého nasazení. Hlásí vznik situace, kdy hrozí bezprostřední ohrožení zdraví a života nasazených sil a činí neodkladná opatření k ochraně jejich životů a zdraví. Taktéž předává veliteli zásahu podklady pro zpracování zprávy o zásahu. Velitel nasazených sil a prostředků Armády České republiky je v místě zásahu označen reflexní vestou nebo rukávovou páskou³¹.

2.2.1 Hlavní úkoly AČR v asistenčních operacích v rámci IZS

Záchranné práce a likvidace následků pohromy v rámci integrovaného záchranného systému jsou prováděny především při povodních, rozsáhlých lesních požárech, sněhových kalamitách, zemětřeseních a průmyslových haváriích s rozsáhlým chemickým, biologickým a radiačním ohrožením. Armáda České republiky se také podílí na plnění humanitárních úkolů civilní ochrany.

2.2.1.1 Úkoly při povodních

Největší nebezpečí v rámci živelních pohrom v současné době představují povodně. Přírozená povodeň je riziko, které může vést ke vzniku mimořádné události. Místem možného výskytu povodní jsou zejména záplavová území v okolí koryt vodních toků při přechodném výrazném zvýšení hladiny, dále oblasti, ze kterých nemůže voda odtékat přirozeným způsobem nebo je její odtok nedostatečný, a také území, zaplavená při soustředěném odtoku srážkových vod. *AČR při povodních provádí:*

- **povodňové zabezpečovací práce na vodních tocích**
 - odstraňování naplavených překážek znemožňujících plynulý odtok vody;
 - rozrušování ledových celin a zácep na vodním toku;
 - ochranu přirozeného koryta a břehů proti narušování povodňovým průtokem a opatření proti vylití vody v ohrožených místech;
 - nouzové zajištění břehových nádrží.

³¹ Směrnice náčelníka generálního štábu AČR k nasazování sil a prostředků AČR v rámci integrovaného záchranného systému a k plnění úkolů PČR, ze dne 15.zář 2008.

- **povodňové zabezpečovací práce na vodních objektech**

- opatření proti protržení hrází v důsledku proniknutí vody jejich tělesem nebo podloží;
- opatření proti poškození, případně zničení hrází přelitím, odstraňování překážek v profilu objektu (lávky, propustky, mosty apod.);
- opatření proti zpětnému vzduť;
- provizorní uzavírání průtrží hrází.

- **povodňové záchranné práce**

- opatření k záchraně životů a majetku, zejména záchranu a odsun osob ze zaplavených území;
- práce při likvidaci pohromy;
- ochranu majetku ve vyklizených a zatopených místech;
- zabezpečení zásobování vodou a potravinami.

2.2.1.2 Úkoly při rozsáhlých lesních požárech

Lesní požáry jsou jednou z nejčastějších přírodních katastrof, která každoročně poničí velké oblasti. Přírodně jsou zapříčiněny blesky, ale většinou se jedná o důsledek různé lidské činnosti. Rozsáhlé lesní požáry lze předpokládat zejména v lesních masivech. Velká pravděpodobnost vzniku požáru je v letním období (sucho, značný pohyb lidí v lese). *AČR při vzniku lesních požárů poskytuje:*

- pomoc při hašení;
- pomoc při provádění záchranných prací a při likvidaci následků pohromy.

2.2.1.3 Úkoly při sněhových kalamitách

Sněhová kalamita je riziko, které může vést ke vzniku mimořádné události. Sněhovou kalamitou může být postiženo celé území ČR, zejména však oblasti ve vyšších nadmořských výškách. *AČR se při vzniku sněhové kalamity podílí na:*

- provádění záchranných prací;
- zajištění průchodnosti a průjezdnosti komunikačních spojů.

2.2.1.4 Úkoly při zemětřeseních

Zemětřesení je riziko, které může vést ke vzniku mimořádné události. Jeho vznik a působení zpravidla nelze časově a prostorově předvídat. Může se projevit kdekoli na území ČR, předpokládané místo nejpravděpodobnějšího ohrožení není možno stanovit.

Pravděpodobnost výskytu silnějšího zemětřesení na území České republiky je však malá. *AČR se při zemětřeseních podílí na:*

- provádění záchranných prací nebo odstraňování následků pohromy;
- zabezpečení zásobování potravinami a vodou;
- posílení Policie České republiky;
- přepravě zdravotnické a humanitární pomoci.

2.2.1.5 Úkoly při průmyslových haváriích

Při průmyslových haváriích může dojít k rozsáhlému chemickému, biologickému a radiačnímu ohrožení. Únik toxických látek může nastat u všech objektů, které toxické látky vyrábí, skladují, nebo s nimi jinak manipulují. K úniku toxických látek může dojít do ovzduší, půdy nebo vody. Radiační nehoda s akutními účinky na zdraví může nastat u významných a radiační havárie u velmi významných zdrojů ionizujícího záření, jimiž jsou jaderné elektrárny Dukovany a Temelín. *AČR se při průmyslových haváriích podílí na:*

- provádění radiačního a chemického průzkumu;
- monitorování situace a měření koncentrací škodlivých látek;
- provádění dekontaminace osob a techniky;
- provádění záchranných prací nebo na odstraňování následků pohromy;
- poskytování humanitární pomoci.

2.2.1.6 Úkoly při plnění humanitárních úkolů civilní ochrany

Humanitární pomoc zajišťuje prostředky potřebné k bezprostřednímu zmírnění lidského utrpení. Je poskytována ve prospěch obyvatelstva určitého regionu postiženého přírodní katastrofou (zemětřesení, záplavy, požáry, sesuvy půdy, apod.) nebo katastrofou vyvolanou lidskou činností (radioaktivní, chemická či biologická kontaminace). *AČR se při plnění humanitárních úkolů podílí na:*

- evakuaci obyvatelstva;
- dekontaminaci a podobných ochranných opatřeních;
- poskytování nouzového ubytování a zásobování;
- okamžité opravě některých nezbytných veřejných zařízení;
- ochraně předmětů nezbytných k přežití;
- boji s požáry;
- zjišťování a označování nebezpečných oblastí;

- dalších doplňujících činnostech nezbytných k plnění výše uvedených úkolů, jako je zřizování náhradních přemostění, zabezpečení letecké přepravy raněných a nemocných, zabezpečení přepravy zdravotnické, humanitární nebo jiné pomoci, zabezpečení přepravy specialistů potřebných k provádění záchranných prací, apod.;
- úpravě komunikací, vytyčování a zřizování objízdek, apod.³²

2.3 Asistenční operace AČR na podporu PČR

Asistenční operace Armády České republiky k plnění úkolů Policie České republiky jsou svým charakterem zpravidla menšího rozsahu, zejména co do objemu nasazených sil a prostředků i velikosti operačního prostoru. Samotné nasazení však může mít v závislosti na druhu operace i delší dobu trvání. Tyto operace spočívají zejména v zajištění ochrany státních hranic a zabezpečení služby pořádkové policie nebo ochranné služby.

Základním úkolem je ve smíšených hlídkách příslušníků Policie České republiky a vojáků zabezpečit plnění úkolů pořádkové policie souvisejících s regulací pohybu osob, se zabezpečením veřejného pořádku a zajištěním bezpečnosti při vzniku mimořádné události na jaderné elektrárně Dukovany nebo Temelín. Síly a prostředky Armády České republiky mohou být nasazeny na základě nařízení vlády k plnění úkolů Policie České republiky, pokud síly a prostředky PČR nebudou dostatečné k zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti státu, a to na dobu nezbytně nutnou. Služební nasazení sil AČR se provádí ve směnách. Doba nasazení se stanovuje podle stupně ohrožení prostoru nasazení. Vyčleněné síly a prostředky Armády České republiky podléhají jednotnému velení Policie České republiky. Tomuto velení je přizpůsoben i systém výkonu služeb vyčleněných sil. Pro koordinaci postupů určuje Armáda České republiky styčného důstojníka.

V rámci operace na zajištění ochrany státních hranic a k plnění úkolů služby pořádkové policie nebo ochranné služby jsou jako první nasazeny vyčleněné síly a prostředky (předurčené jednotky a útvary společných sil, zejména mechanizovaná vojska) pod řízením SOC MO. Jako další v pořadí mohou být nasazeny k těmto operacím jednotky aktivních záloh v souladu se zákonem³³. Vojáci Armády České republiky mají při plnění úkolů práva a povinnosti jako příslušníci Policie České

³² Směrnice náčelníka generálního štábu AČR k nasazování sil a prostředků AČR v rámci integrovaného záchranného systému a k plnění úkolů PČR, ze dne 15.září 2008.

³³ Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování.

republiky podle zákona³⁴, pokud vláda České republiky rozsah těchto oprávnění a povinností neomezí. Plní úkol ve vojenském stejnokroji a jsou označeni rukávovou páskou nebo reflexní vestou s označením „POLICIE“, případně průkazem potvrzujícím oprávnění k plnění úkolů PČR. Požadavky Policie České republiky na vybavenost příslušníků AČR jsou řešeny v rámci mezirezortních dohod. Vojáky vyčleněné k posílení Policie Armáda České republiky standartně vybavuje vojenskou střelnou zbraní s jedním palebným průměrem a ochrannou protichemickou pláštěnkou. *Ze strany orgánů PČR jsou ve prospěch vyčleněných sil AČR plněna tato opatření:*

- stanovení místa předání vyčleněných sil a techniky;
- vybavení vojáků rukávovými páskami, případně reflexními vestami s označením „POLICIE“, obušky, pouty, dozimetry a ochrannými maskami s filtry REAKTOR;
- vybavení vojáků pro výkon služby ve smíšených hlídkách spojovacími prostředky;
- provedení odborné přípravy vojáků první den jejich začlenění k Policii České republiky v rozsahu krátké instruktáže, se zaměřením na podmínky použití zbraně a práva a povinnosti policisty;
- provedení poučení velitelem smíšené hlídky s důrazem na právo použití zbraně a na dodržování bezpečnostních opatření, před každým nástupem do výkonu služby;
- přidělení všech vojáků velitelům smíšených hlídek z řad policistů, kteří je seznámí s konkrétními úkoly včetně seznámení s místy výkonu služby;
- provedení odborné instruktáže řidičů vojenské techniky, zaměřené na znalost stanovených tras a komunikací v prostorech plnění úkolů;
- zabezpečení parkování vojenské techniky v objektech ve správě Ministerstva vnitra, pokud není možné, aby parkovala v dostupných vojenských objektech;
- vybavení vojenské techniky odnímatelnými nápisy „POLICIE“, nezbytnými spojovacími prostředky, dozimetry, tlampači nebo megafony;
- zabezpečení lektorů z řad příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky a provedení, v rámci odborné přípravy, předběžného seznámení vyčleněných vojáků s jejich úkoly v rámci vnějšího havarijního plánu jaderné elektrárny Dukovany nebo Temelín, s mírou radiačního ohrožení zasahujících osob, s dodržováním bezpečnostních opatření, se stanovenými podmínkami pro nasazení a s hrozícím nebezpečím;

³⁴ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

- zabezpečení lektorů z řad PČR a provedení, v rámci odborné přípravy, předběžného seznámení vyčleněných vojáků s povinnostmi, oprávněními a prostředky policisty a souvisejícími předpisy v potřebném rozsahu, zejména se zásadami použití donucovacích prostředků a zbraně policistou³⁵.

2.3.1 Operace na zajišťování ochrany státních hranic

Asistenční operace na zajišťování ochrany státních hranic je vedena při vzniku migrační vlny velkého rozsahu. Nasazené síly a prostředky Armády České republiky jsou použity do smíšených hlídek s policisty cizinecké a pohraniční policie při střežení státní hranice mimo hraniční přechody a k provádění opatření na hraničních přechodech (regulace provozu, střežení osob, ochrana veřejného pořádku, kontrola ložných ploch vozidel a kontrola osobních i nákladních vlaků na železničních hraničních přechodech).

Rozsah operace se řídí velikostí migrační vlny. Požadavky Policie České republiky na vybavenost vyčleněných sil a prostředků Armády České republiky jsou standardní pro výkon hlídkové služby v terénu. Logistickou podporu vyčleněných SaP AČR zajišťují mateřské útvary v plném rozsahu, včetně přepravy, ubytování a stravování. Vzhledem k tomu, že se jedná většinou o výkon služby na státní hranici, tedy v odlehlých místech, je pravděpodobné polní ubytování a stravování. Je zde také předpoklad, že vozidla pro přepravu vyčleněných SaP AČR mohou být použita i pro hromadnou přepravu migrantů. Ostatní druhy zabezpečení vojsk závisí na rozsahu a době trvání operace, část z nich (např. zajištění vojsk, ochrana vojsk proti zbraním hromadného ničení, apod.) provádí vyčleněné jednotky svými silami a prostředky.

Ochrana státních hranic se posiluje zejména při masové migraci cizího obyvatelstva a při průniku ozbrojených skupin na území České republiky. Vojska se mohou použít po jednotkách, při větším rozsahu migrace i po útvech. Na méně exponovaných úsecích státní hranice mohou pouze posilovat orgány cizinecké policie. Způsob plnění úkolů v rámci operace při zajištění ochrany státních hranic je podobný jako při střežení objektů důležitých pro obranu státu. Vyčleněné síly a prostředky Armády České republiky pod vedením Policie České republiky provádí především hlídkování a pozorování, clonění k přehrazení směrů a prostorů, uzavření prostorů a směrů blokováním, proesáváním prostorů a střežení zadržovaných osob.

³⁵ *Směrnice náčelníka generálního štábu AČR k nasazování sil a prostředků AČR v rámci integrovaného záchranného systému a k plnění úkolů PČR, ze dne 15.září 2008.*

2.3.2 Operace k plnění úkolů pořádkové policie nebo ochranné služby

Vedení asistenčních operací k plnění úkolů služby pořádkové policie nebo ochranné služby je podmíněno zpravidla:

- předem plánovanými akcemi velkého mezinárodního významu (např. zasedání Mezinárodního měnového fondu, Summit NATO apod.);
- jako důsledek různých mimořádných událostí či krizových situací (např. ostraha Rádia Svobodná Evropa, střežení letiště Ruzyně apod.).

Dobu trvání, průběh a rozsah operace lze stanovit u plánovaných operací v okamžiku vzniku jejich potřeby. U neplánovaných operací to však nelze stanovit ani předpokládat, vždy to bude záviset na rozsahu a vývoji mimořádné události nebo krizové situace. Nasazené síly a prostředky Armády České republiky se používají pro výkon hlídkové nebo strážní služby, přičemž hlídková služba je vždy prováděna formou smíšených hlídek. Strážní služba může být vykonávána příslušníky AČR i samostatně. Logistickou podporu vyčleněných sil a prostředků Armády České republiky včetně ostatních druhů zabezpečení zajišťují mateřské útvary v plném rozsahu v případě, že Policie České republiky nebude schopna tyto požadavky splnit.

3 ZÁSADY VYŽADOVÁNÍ A NASAZOVÁNÍ SaP AČR

3.1 Právní rámec vyžadování sil a prostředků AČR

K poskytování podpory státním orgánům v krizových situacích jsou resortem Ministerstva obrany denně vyčleňovány a připravovány potřebné síly a prostředky. Vyžadování sil a prostředků Armády České republiky řeší především zákon č.239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a zákon č.219/1999 Sb., o ozbrojených silách.

Obecně mohou použít AČR dle uvedených zákonů vyžadovat:

- hejtmani krajů a starostové obcí v jejichž obvodu došlo k pohromě u NGŠ AČR (§16, zák.č.219/1999 Sb.);
- hejtmani krajů a starostové obcí nebo velitel zásahu a velitel jednotky požární ochrany, hrozí-li nebezpečí z prodlení, u velitelů vojenských útvarů nebo u náčelníků vojenských zařízení které jsou nejbližší místu pohromy (§16, zák.č.219/1999 Sb.);
- Ministerstvo vnitra v souladu s Ústředním poplachovým plánem IZS prostřednictvím OPIS MV-GŘ HZS ČR (§20, zák.č.239/2000 Sb.);
- hejtmani krajů a starostové obcí s rozšířenou působností v souladu s příslušným poplachovým plánem IZS cestou OPIS IZS kraje (§20, zák.č.239/2000 Sb.);
- velitel zásahu na místě zásahu u velitelů a vedoucích složek IZS, v ostatních případech prostřednictvím místně příslušného OPIS IZS (§20, zák.č.239/2000 Sb.);
- HZS kraje, krajský úřad nebo Ministerstvo vnitra jako ostatní pomoc podle zvláštních právních předpisů (§22, zák.č.239/2000 Sb.).

3.2 Systém řízení nasazovaných sil a prostředků AČR

Na strategické úrovni je řízení sil a prostředků Armády České republiky realizováno cestou přímé podřízenosti. NGŠ AČR deleguje pravomoci k řízení nasaditelných a nasazených sil a prostředků pro plnění úkolů při mimořádných a krizových situacích nevojenského charakteru na území České republiky v souladu s Vnitřním organizačním řádem Ministerstva obrany na ZNGŠ-Ř SOC MO.

Součinnost s orgány státní správy a samosprávy při vyžadování a nasazování sil a prostředků Armády České republiky zabezpečují:

- na centrální úrovni SOC MO;
- na regionální úrovni ředitelé KVV;

- na taktické úrovni velitelé operačních velitelství nebo určení velitelé úkolových uskupení;
- velitelé posádek v okruhu posádek;
- rektor - velitel Univerzity obrany Brno v místě plnění stanovených úkolů.

Řízením sil a prostředků nasaditelných a nasazených k plnění úkolů při mimořádné a krizové situaci je pověřen ZNGŠ-Ř SOC MO, v jehož pravomoci je vydávání rozkazů a nařízení k nasazení sil a prostředků, přemístění SaP do jiného místa zásahu na základě požadavku oprávněných subjektů v rámci plněného daného úkolu a ukončení nasazení.

V závislosti na složitosti situace, množství a náročnosti plněných úkolů aktivuje ZNGŠ-Ř SOC MO Skupinu rozvinutí SOC MO nebo vydá pokyn k rozvinutí SOC MO. V případě potřeby žádá o doplnění R SOC MO o potřebné odborníky pro řešení vzniklé situace. Dále ZNGŠ-Ř SOC MO vysílá styčné důstojníky k odborným pracovním skupinám krizových štábů nebo na pracoviště OPIS IZS, nařizuje aktivaci skupin velení a následně operačních středisek na operační a taktické úrovni a podle situace upřesňuje systém velení a řízení vyčleněným a nasazovaným SaP. V případech, kdy se při nasazení většího počtu SaP z více součástí AČR vytváří úkolová uskupení, určuje velitele těchto jednotek. Operační velitelství, Velitelství Vojenské policie a Univerzita obrany Brno vedou trvalé přehledy o nasaditelných SaP, které pravidelně aktualizují.

Krajská vojenská velitelství jsou připravena řešit otázky podpory nasazeným silám a prostředkům AČR v regionu s důrazem na logistické zabezpečení. Jedná se zejména o zabezpečení stravování, ubytování, doplňování pohonných hmot, parkování většího počtu techniky apod. KVV poskytují SSm SOC MO informace o závěrech zasedání krizových štábů a bezpečnostních rad krajů při řešení mimořádných a krizových situací v regionu. V případě potřeby velitelé příslušných součástí AČR aktivují skupiny velení, na jejichž základě rozvinou operační střediska k řízení, nasazení a koordinaci SaP AČR ve prospěch IZS a PČR. *Operační střediska obvykle zřizují:*

- velitelé operačních velitelství k zabezpečení nasazení SaP vyčleněných ze své podřízenosti, určených k použití v rámci IZS nebo k plnění úkolů PČR a k zabezpečení jejich předání pod operační řízení ZNGŠ-Ř SOC MO, dále k poskytnutí všestranné podpory a zabezpečení nasazeným SaP AČR;
- ředitelé krajských vojenských velitelství ke koordinaci nasazených SaP na území kraje a pro zajištění spolupráce s orgány státní správy, orgány územních samosprávných celků, bezpečnostní radou a krizovým štábem kraje;

- velitelé vojenských útvarů a náčelníci vojenských zařízení k řízení, velení a zabezpečení vlastních vojsk nasazených k záchranným pracím nebo k likvidaci následků pohromy, k zajišťování součinnosti s OPIS IZS, aktivovanými skupinami velení ostatních nasazených sil a prostředků a s operačními středisky krajských vojenských velitelství.

Do operačních středisek se zařazují vojáci, popř. zaměstnanci MO, s potřebnou odborností, odpovídající charakteru činnosti nasazených SaP AČR. Ředitelé krajských vojenských velitelství zabezpečují účast připravených příslušníků vlastního velitelství v orgánech kraje odpovědných za řízení záchranných prací nebo likvidaci následků pohromy. Operační střediska se v Armádě České republiky zřizují při hrozbě pohromy podle míry jejího rozsahu.

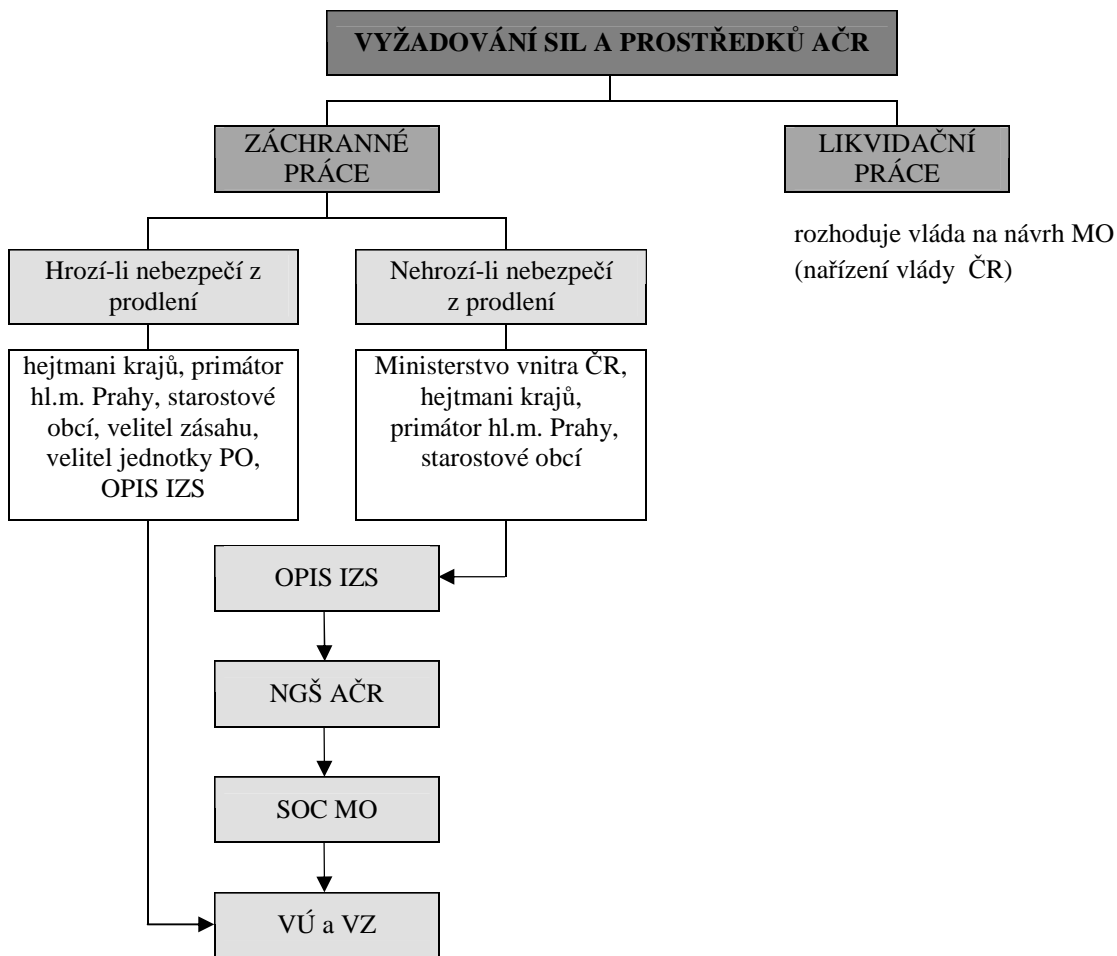
3.3 Vyžadování sil a prostředků AČR

Síly a prostředky Armády České republiky je možno vyžadovat nepřetržitě. Vyčleněné síly a prostředky jsou operativně nasazovány na celém teritoriu republiky. Systém vyžadování sil a prostředků AČR představuje efektivní a koordinovaný přístup k vyčleňování SaP AČR pro řešení krizových situací.

3.3.1 Vyžadování SaP AČR k záchranným pracím

K provedení záchranných prací při živelních pohromách nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, životní prostředí nebo značné majetkové hodnoty, mohou orgány státní správy a samosprávy vyžadovat poskytnutí sil a prostředků AČR. *Vyžadovat SaP AČR k záchranným pracím jsou oprávněni:*

- **nehrozí-li nebezpečí z prodlení**
 - Ministerstvo vnitra, hejtmani krajů, primátor hlavního města Prahy a starostové obcí, v jejichž obvodu došlo k pohromě u NGŠ AČR prostřednictvím příslušných OPIS IZS, v souladu s poplachovými plány integrovaného záchranného systému, havarijními plány krajů a vnějšími havarijními plány.
- **hrozí-li nebezpečí z prodlení**
 - hejtmani krajů, primátor hlavního města Prahy a starostové obcí, v jejichž obvodu došlo k pohromě, velitel zásahu, velitel jednotky požární ochrany, řídicí důstojník OPIS IZS přímo u velitelů vojenských útvarů nebo náčelníků vojenských zařízení, které jsou nejbližší místu pohromy.

Obr. 7 Vyžadování nasazení sil a prostředků AČR k záchranným pracím

V případě nutnosti použití vrtulníků Armády České republiky k záchranným pracím tyto prostředky vyžaduje řídicí důstojník OPIS HZS kraje nebo řídicí důstojník OPIS MV-GŘ HZS ČR u stálé směny Záchraného koordinačního střediska v Praze Ruzyni, a to v souladu se zněním Směrnice pro vyžadování a zapojení vrtulníků AČR v rámci integrovaného záchranného systému ³⁶.

3.3.2 Vyžadování SaP AČR vyčleněných do ostatních složek IZS

Síly a prostředky vojenských útvarů a vojenských zařízení vyčleněné do ostatních složek integrovaného záchranného systému jsou vyžadovány v souladu s poplachovými plány, havarijními plány krajů a vnějšími havarijními plány u SSm SOC MO cestou OPIS MV-GŘ HZS ČR. O nasazení těchto sil rozhoduje náčelník Generálního štábu Armády České republiky.

³⁶ Směrnice pro vyžadování a zapojení vrtulníků Armády České republiky v rámci integrovaného záchranného systému, ze dne 22.ledna 2004.

V případě, že by nasazení sil a prostředků AČR ohrozilo plnění základních úkolů ozbrojených sil podle § 9 odst. 1 a 2 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, může být v souladu se zněním Dohody o plánované pomoci na vyžádání³⁷ nasazení těchto SaP odmítnuto. To neplatí pro samostatné záchranné rotý dislokované v posádkách Rakovník a Olomouc, které plní úkoly vyžadované MV-GŘ HZS ČR při provádění záchranných a likvidačních prací a ochraně obyvatelstva podle Ženevské konvence i za stavu ohrožení státu a za válečného stavu.

3.3.3 Vyžadování dalších SaP AČR

V případě, že síly a prostředky nasazených VZÚ, VÚ a VZ vyčleněných do ostatních složek integrovaného záchranného systému k plnění požadovaných úkolů nepostačují, řeší požadavky hejtmanů krajů, primátora hlavního města Prahy a starostů obcí na nasazení dalších potřebných SaP předané cestou příslušného OPIS HZS náčelník Generálního štábu Armády České republiky cestou SOC MO. Nasazení vojenských útvarů a vojenských zařízení AČR k záchranným pracím při pohromách většího rozsahu je realizováno zásadně centrálně na základě nařízení NGŠ AČR.

3.3.4 Vyžadování SaP AČR při vzniku MU na jaderných elektrárnách

Podle stupně mimořádné události vyhlášeného na jaderných elektrárnách Temelín a Dukovany plní jednotlivé složky IZS a předurčené síly a prostředky Armády České republiky úkoly k provádění ochranných opatření pro obyvatelstvo v zóně havarijního plánování a úkoly směřující k omezení a likvidaci následků mimořádné události. *Stupně mimořádné události na JE jsou definovány takto:*

- **druhý stupeň** je mimořádná událost, která vede nebo může vést k nepřijatelnému závažnému ozáření zaměstnanců a dalších osob nebo k nepřijatelnému uvolnění radioaktivních látek do životního prostředí, které nevyžaduje zavádění neodkladných opatření k ochraně obyvatelstva a životního prostředí. Událost druhého stupně je radiační nehodou, její řešení vyžaduje aktivaci zasahujících osob držitele povolení a k jejímu zvládnutí jsou dostačující síly a prostředky držitele povolení, případně SaP smluvně zajištěné držitelem povolení.
- **třetí stupeň** je mimořádná událost, která vede nebo může vést k nepřijatelnému závažnému uvolnění radioaktivních látek do životního prostředí, vyžadujícímu

³⁷ Dohoda o plánované pomoci na vyžádání mezi MV-GŘ HZS ČR a MO-GŠ AČR, ze dne 27. března 2008.

zavádění neodkladných opatření k ochraně obyvatelstva a životního prostředí, stanovená ve vnějším havarijním plánu a v havarijním plánu kraje. Událost třetího stupně je radiační havárií a její řešení vyžaduje kromě aktivace zasahujících osob držitele povolení a zasahujících osob podle vnějšího havarijního plánu, popřípadě havarijního plánu kraje, zapojení dalších dotčených orgánů³⁸.

3.3.4.1 Vyžadování SaP AČR k dekontaminaci osob a techniky

V případě vyhlášení mimořádné události 2. nebo 3. stupně na jaderných elektrárnách mají pravomoc vyžadovat nasazení vyčleněných SaP AČR:

- **na jaderné elektrárně Temelín:**
 - hejtman Jihočeského kraje nebo jeho zástupce. V případě nebezpečí z prodlení ředitel HZS Jihočeského kraje nebo jeho zástupce (řídící důstojník, velitel zásahu);
- **na jaderné elektrárně Dukovany:**
 - hejtmani kraje Vysočina a Jihomoravského kraje nebo jejich zástupci. V případě nebezpečí z prodlení ředitelé HZS kraje Vysočina a Jihomoravského kraje nebo jejich zástupci.

Nasazení vyčleněných sil a prostředků vyžadují oprávněné osoby cestou příslušného operačního střediska HZS kraje:

- u velitele 31. brigády radiační, chemické a biologické ochrany Liberec;
- u velitelů samostatných záchranných rot Rakovník a Olomouc.

Síly a prostředky k zabezpečení dekontaminace osob a techniky jsou u 31. brhbo Liberec, szr Rakovník a szr Olomouc aktivovány při vyhlášení vzniku mimořádné události 2. stupně na jaderné elektrárně Dukovany nebo Temelín v místech stálé dislokace a přesouvají se na předem daná dekontaminační místa, kde zaujmají stanovené pozice bez rozvinutí. Dále provádí činnost podle potřeb a upřesnění krizových štábů Jihočeského kraje, kraje Vysočina a Jihomoravského kraje. Doba pohotovosti k výjezdu dekontaminačních odřadů je do 24 hodin. Na základě žádosti OPIS IZS může být nařízením NGŠ AČR snížena na 4 hodiny. O vyžádání a nasazení sil a prostředků Armády České republiky neprodleně informují velitelé 31. brhbo Liberec, szr Rakovník a szr Olomouc náčelníka Generálního štábu Armády České republiky prostřednictvím SSm SOC MO.

³⁸ Vyhláška SÚJB č. 318/2002 Sb. ze dne 13.června 2002, o podrobnostech k zajištění havarijní připravenosti jaderných zařízení a pracovišť se zdroji ionizujícího záření a o požadavcích na obsah vnitřního havarijního plánu a havarijního řádu.

3.3.4.2 Vyžadování SaP AČR k plnění úkolů pořádkové služby PČR

V případě vyhlášení mimořádné události 2. nebo 3. stupně na jaderných elektrárnách mají pravomoc vyžadovat nasazení SaP Armády České republiky ve prospěch Policie České republiky ředitelé příslušných Krajských ředitelství PČR Jihočeského kraje, kraje Vysočina a Jihomoravského kraje. *Nasazení vyčleněných sil a prostředků Univerzity obrany a Společných sil AČR vyžadují oprávněné osoby cestou příslušného operačního střediska PČR prostřednictvím:*

- stálého operačního dozorčího Velitelství společných sil;
- dozorčího Univerzity obrany - dozorčího posádky Brno;
- stálé směny SOC MO.

Síly a prostředky k plnění uvedených úkolů jsou u VeSpS a Univerzity obrany aktivovány při vyhlášení vzniku mimořádné události 3. stupně na jaderné elektrárně Dukovany nebo Temelín v místech stálé dislokace a přesouvají se na předem stanovená příjmová místa Policie České republiky. Dále provádí činnost podle potřeb a upřesnění Krajských ředitelství PČR. O vyžádání a nasazení sil a prostředků Armády České republiky neprodleně informuje velitel Společných sil a rektor - velitel Univerzity obrany náčelníka Generálního štábu AČR prostřednictvím SSm SOC MO.

Při vzniku mimořádné události 2. nebo 3. stupně na jaderné elektrárně jsou vždy aktivována operační střediska příslušných krajských vojenských velitelství. Nasazenými SaP jsou plněny stanovené úkoly vně objektů jaderných elektráren, mimo zóny havarijního plánování. Pouze v případě potřeby provádění záchranných prací a vybraných úkolů asistence PČR lze plnit úkoly i uvnitř zóny havarijního plánování jaderné elektrárny.

3.3.5 Vyžadování techniky AČR k odstraňování jiného hrozícího nebezpečí

Vyžadovat použití vojenské techniky s nezbytně nutnou obsluhou k odstraňování jiného hrozícího nebezpečí mohou příslušní vedoucí správních úřadů, orgánů územní samosprávy, právnických osob a požární ochrany pokud nemají potřebnou techniku k odstranění takového ohrožení. Uvedení funkcionáři vyžadují použití vojenské techniky u náčelníka Generálního štábu Armády České republiky. NGŠ AČR o použití vojenské techniky informuje ministra obrany, který následně informuje vládu.

3.4 Nasazování sil a prostředků AČR

O nasazení sil a prostředků Armády České republiky k záchranným pracím rozhoduje ZNGŠ-Ř SOC MO, který následně informuje NGŠ AČR. Síly a prostředky Armády vyčleněné do ostatních složek integrovaného záchranného systému jsou zapracovány do Ústředního poplachového plánu IZS³⁹. MV-GŘ HZS ČR povolává a nasazuje tyto síly a prostředky výhradně s vědomím SOC MO.

Hrozí-li nebezpečí z prodlení, může o nasazení sil a prostředků Armády České republiky rozhodnout velitel vojenského útvaru nebo náčelník vojenského zařízení, u kterého bylo nasazení SaP vyžádáno. Ten neprodleně informuje prostřednictvím svých nadřízených NGŠ AČR o nasazení armády k záchranným pracím. Je-li ohrožena podstatná část území České republiky, rozhoduje o použití armády k záchranným pracím při pohromě vláda na návrh ministra vnitra⁴⁰.

Vyžaduje-li to řešení krizové situace, lze v Plzeňském, Karlovarském, Olomouckém, Zlínském a Moravskoslezském kraji aktivovat se souhlasem Záchranného koordinačního střediska Praha vrtulníky ve stálé pohotovosti pro leteckou službu pátrání a záchranu v souladu se zněním Směrnice pro vyžadování a zapojení vrtulníků AČR v rámci IZS⁴¹. O možnosti použití vrtulníků Armády České republiky v pohotovosti ke vzletu do 6 hodin mimo uvedené regiony je kompetentní rozhodovat ZNGŠ-Ř SOC MO s ohledem na rozsah nebezpečí.

Vyžadují-li to záchranné práce při živelních pohromách nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, životní prostředí nebo značné majetkové hodnoty, lze povolát na výjimečné vojenské cvičení v délce do 14 dnů v kalendářním roce vojáky v aktivní záloze na základě nařízení vlády. Vojáky v povinné záloze je možné na výjimečné cvičení povolát pouze na základě jejich písemné žádosti.

Ukončení nasazení sil a prostředků AČR v asistenčních operacích je závislé na vývoji krizové situace. Nastává zpravidla v době, kdy pominulo ohrožení území České republiky a příslušné správní úřady, orgány územní samosprávy a základní složky integrovaného záchranného systému jsou schopné plnit své úkoly bez vnější pomoci. Rozkaz k ukončení operace obdrží velitel nasazených sil a prostředků Armády České republiky cestou SOC MO. O ukončení činnosti nasazených SaP AČR v prostoru operace rozhoduje velitel, který vyslání nařídil.

³⁹ *Ústřední poplachový plán integrovaného záchranného systému*, ze dne 1.října 2008.

⁴⁰ *Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů.*

⁴¹ *Směrnice pro vyžadování a zapojení vrtulníků Armády České republiky v rámci integrovaného záchranného systému*, ze dne 22.ledna 2004.

4 VOJENSKÉ ZÁCHRANNÉ ÚTVARY

4.1 Charakteristika vojenských záchranných útvarů

Statut vojenských záchranných útvarů je definován především v §2 odst.4 zákona č.219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, podle kterého je VZÚ samostatná součást armády, určená k plnění humanitárních úkolů civilní ochrany a připravující se k plnění úkolů civilní ochrany pro dobu válečného stavu, s vlastním názvem, číselným označením a místem stálé dislokace.

Použití armády k záchranným pracím a k likvidaci následků pohromy je upraveno v §14 odst.1 písm.c) a §15 zákona č.219/1999 Sb. Z ustanovení §19 tohoto zákona je zřejmé, že vojenské záchranné útvary se použijí k těmto činnostem vždy přednostně před ostatními útvary a zařízeními Armády České republiky. Ve smyslu ustanovení §4 odst.2 zákona č.239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, jsou vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil ostatními složkami IZS. VZÚ jsou v tomto kontextu chápány jako hlavní příspěvek ozbrojených sil do IZS. Dle §21 odst.2 tohoto zákona jsou pak vojenské záchranné útvary povinny poskytnout plánovanou pomoc na vyžádání.

Z Dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů vyplývá, že VZÚ jako útvary předurčené k plnění humanitárních úkolů civilní ochrany v době ozbrojeného konfliktu:

- jsou trvale předurčeny k plnění těchto úkolů;
- neplní jiné vojenské povinnosti během daného konfliktu;
- jejich personál se zřetelně odlišuje mezinárodním rozeznávacím znakem CO;
- jsou vyzbrojeny pouze osobními zbraněmi k udržování pořádku nebo k sebeobraně;
- přímo se neúčastní nepřátelských akcí;
- plní úkoly civilní obrany pouze na státním území své strany.

S ohledem na uvedené skutečnosti je zřejmé, že vojenské záchranné útvary v souladu se svým předurčením nejsou připravovány pro nasazení do bojových akcí a podle mezinárodního humanitárního práva je do nich ani nelze nasadit. Předpokládá se, že VZÚ budou v případě ozbrojeného konfliktu na našem území předány do podřízenosti organizace odpovědné za oblast civilní ochrany, to znamená MV-GŘ HZS ČR a budou plnit jím stanovené úkoly.

4.2 Historický vývoj vojenských záchranných útvarů

Od období padesátých let minulého století prošly vojenské záchranné útvary řadou reorganizací a redislokací. Rozhodujícím okamžikem v jejich moderní historii bylo v roce 1994 zařazení VZÚ do systému civilní ochrany v čele s Hlavním úřadem CO ČR, který byl součástí resortu Ministerstva obrany. V tomto období byla zahájena tvorba nové koncepce civilní ochrany i integrovaného záchranného systému a vojenské záchranné útvary měly v těchto změnách významné místo.

Po zrušení Hlavního úřadu CO v roce 2000 přešla celá oblast civilní ochrany, s výjimkou vojenských záchranných útvarů, do působnosti Ministerstva vnitra. VZÚ byly zařazeny ve strukturách Armády České republiky do podřízenosti Velitelství sil územní obrany. Při přípravě reformy ozbrojených sil se původně předpokládalo, že vojenské záchranné útvary, jako atypický prvek ve struktuře AČR, budou postupně profesionalizovány, delimitovány a předány resortu Ministerstva vnitra. Tento záměr však byl po povodních v roce 2002 přehodnocen. V roce 2003 byli všechny vojenské záchranné útvary začleněny do sestavy 15.ženižní záchranné brigády Velitelství společných sil. V průběhu roku 2004 byly tyto útvary reorganizovány ze záchranných a výcvikových základen na záchranné prapory.

Záměrem transformačních kroků AČR ve výše uvedených obdobích bylo výrazně podpořit vznikající integrovaný záchranný systém a kompenzovat omezenou vycvičenost a vybavenost jeho složek. Po vybudování IZS a vybavení jeho složek pro plnění úkolů ochrany obyvatelstva bylo zapotřebí optimalizovat a zefektivnit působení Armády České republiky, jako ostatní složky integrovaného záchranného systému, ve prospěch tohoto systému tak, aby se schopnosti různých složek IZS nepřekrývaly a vzájemně se lépe doplňovaly. V této souvislosti bylo konstatováno, že náklady vynakládané na provoz, údržbu a rozvoj VZÚ nejsou úměrné skutečně vykonávaným činnostem a odčerpávají tak finanční prostředky potřebné v prioritní oblasti rozvoje ozbrojených sil České republiky, tedy ve prospěch výstavby vojensky nasaditelných sil.

Na základě zmíněných problémů byla v rámci další transformace ozbrojených sil ČR v roce 2007 navržena zásadní reorganizace VZÚ. Záměrem bylo získání většího množství vojensky nasaditelných sil transformací vojenských záchranných útvarů na ženižní a lehké motorizované prapory, snížení finančních nákladů vynakládaných na udržování VZÚ a zefektivnění jejich činnosti. To vše při zachování jejich specifických a nenahraditelných schopností: zřizování dekontaminačních míst při havárii JE, zřizování materiálních základen humanitární pomoci, vyčleňování záchranných týmů pro OSN,

EU apod. Dále bylo stanoveno, že snížení kapacit pro provádění činností vojenských záchranných útvarů bude v případě potřeby kompenzováno kapacitami nově vznikajících ženijních praporů a dalších jednotek Armády České republiky.

K dosažení tohoto cíle byly v roce 2008 reorganizovány 154.zpr Rakovník a 156.zpr Olomouc na ženijní prapory. 152.zpr Kutná Hora byl zrušen a 157.zpr Hlučín byl plně majetkově, finančně a personálně delimitován a předán Hasičskému záchrannému sboru ČR. 155.zpr Bučovice a 153.zpr Jindřichův Hradec byly reorganizovány na lehké motorizované prapory pozemních sil. K 1.10.2008 zahájily činnost dvě nově vzniklé samostatné záchranné roty dislokované spolu s ženijními prapory v posádkách Rakovník a Olomouc. Vzniklé samostatné záchranné roty si zachovaly statut vojenského záchranného útvaru, tj. jsou předurčeny k plnění humanitárních úkolů civilní ochrany za válečného stavu. Jejich dislokací je zabezpečeno rovnoměrné pokrytí teritoria České republiky⁴².

Zkratka názvu	Název	Vojáci	Občanští zaměstnanci	Celkem
Ve15.žzb	Velitelství 15. ženijní záchranné brigády	124	6	130
151.žpr	151.ženijní prapor Bechyně	695	16	711
152.zpr	152.záchranný prapor Kutná Hora	217	78	295
153.zpr	153.záchranný prapor Jindřichův Hradec	217	78	295
154.zpr	154.záchranný prapor Rakovník	217	78	295
155.zpr	155.záchranný prapor Bučovice	217	78	295
156.zpr	156.záchranný prapor Olomouc	229	78	307
157.zpr	157.záchranný prapor Hlučín	195	50	245
Celkem	15.ženijní záchranná brigáda Bechyně	2111	462	2573

Obr. 8 Tabulkové počty jednotek 15.žzb ke dni 1.1.2008

4.3 Úkoly a schopnosti vojenských záchranných útvarů

Prvořadým úkolem vojenských záchranných útvarů je poskytování pomoci obyvatelstvu při pohromách nebo v jiných závažných situacích. Nasazení sil a prostředků vojenských záchranných útvarů se uskutečňuje podle zákona č.239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, zákona č.240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, zákona č.241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů,

⁴² Transformace resortu Ministerstva obrany České republiky. Praha, 2007, s.18-20.

nařízení vlády č.462/2000 Sb., k provedení §27 odst.8 a §28 odst.5 zákona č.240/2000 Sb., nařízení vlády č.463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právníckými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva a podle dalších normativních aktů.

Vojenské záchranné útvary jsou schopny v případě nasazení při eliminaci pohrom a katastrof provádět především vlastní záchranné práce, podílet se na evakuaci obyvatelstva, zabezpečení nouzového ubytování, provádět dekontaminaci osob a techniky při radiačních a chemických haváriích. Jsou rovněž vybaveny prostředky k likvidaci požárů, poskytování pomoci při záplavách, zabezpečení dodávek elektrické energie z náhradních zdrojů a zabezpečení nouzového zásobování obyvatelstva pitnou vodou. Jsou také schopny provádět další specializované činnosti, například potápěčské a trhací práce, likvidaci polomů a záchranu ve výškách a nad volnou hloubkou. Pro poskytnutí pomoci v humanitárních a záchranných operacích mimo území České republiky jsou vyčleněny týmy do systému pohotovostního ujednání OSN (UNSAS)⁴³.

Hlavním úkolem vojenských záchranných útvarů v rámci IZS je:

- zřizování dekontaminačních míst při havárii v jaderných elektrárnách;
- výstavba materiálních základen humanitární pomoci;
- vyčleňování záchranných týmů UNSAS pro OSN a EU;
- zajištění vyčleněných SaP v požadované pohotovosti k nasazení ve prospěch IZS;
- poskytnutí podpory IZS a Policii ČR.

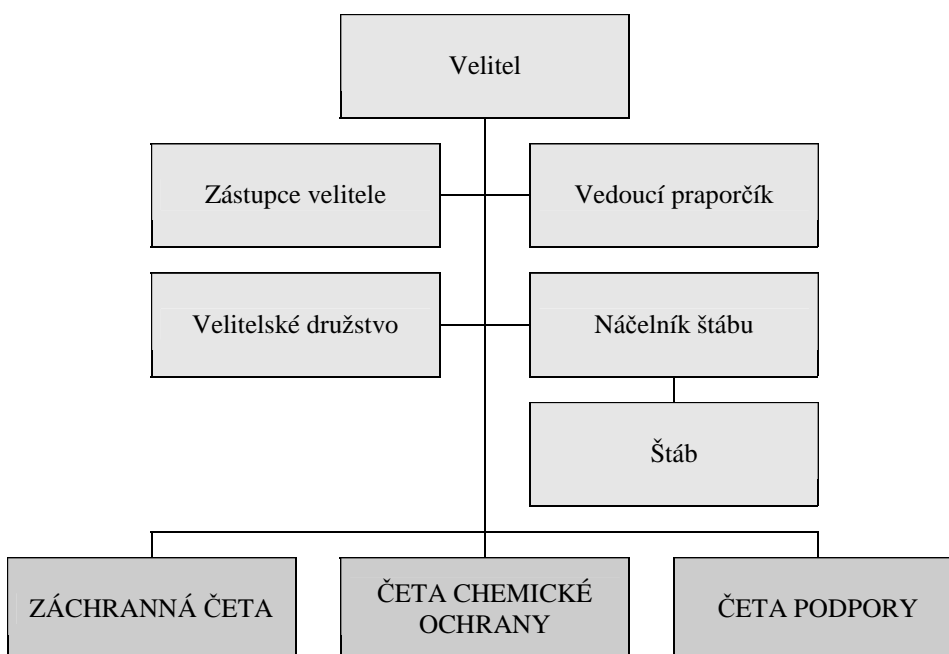
Vyžádat síly vojenského záchranného útvaru může pouze oprávněná osoba. Zpravidla se síly vojenských záchranných útvarů vyžadují, když základní složky integrovaného záchranného systému nemohou zvládnout danou situaci, tedy při náročnějších haváriích, katastrofách nebo při jiných krizových situacích.

4.4 Organizační struktura vojenských záchranných útvarů

V rámci Armády České republiky mají v současné době statut vojenského záchranného útvaru samostatné záchranné roty dislokované v posádkách Rakovník a Olomouc. Jejich organizační struktura, tabulkové počty osob, techniky a materiálu jsou identické. Strukturu jednotek tvoří velení a štáb roty, velitelské družstvo, záchranná četa, četa chemické ochrany a četa podpory. Každá záchranná rota má celkem 115 příslušníků, vybavených k plnění úkolů speciální technikou a materiálem.

⁴³ *Vojenské záchranné útvary - možnosti využití*. Praha, 2006, s. 5-6.

Obě samostatné záchranné roty jsou spolu se třemi ženijními prapory začleněny do struktur 15.ženijní brigády. Tato brigáda především poskytuje bojovou ženijní podporu jednotkám Armády České republiky ve všech druzích vojenských operací. Široké spektrum možností ženijního vojska, skladba techniky a přítomnost záchranných rot však předurčuje 15.ženijní brigádu i pro využití ve prospěch obyvatelstva v případě živelních pohrom a jiných mimořádných událostí v návaznosti na stálé prvky integrovaného záchranného systému.

Obr. 9 Organizační struktura samostatné záchranné roty

4.4.1 Záchranná četa

Záchranná četa provádí záchranné a likvidační práce, zabezpečuje přepravu, vyprošťování techniky, nouzové osvětlení a dodávky elektrické energie, provádí speciální potápěčské práce, hasičské práce, záchranu osob ve výškách a nad volnou hloubkou, zřizování plavidlových přepravišť, vyprošťování osob ze závalů a trosků a odstraňování následků dopravních nehod. *Organizační strukturu záchranné čety tvoří:*

- Záchranné hasičské družstvo
- Záchranné přepravní družstvo
- Záchranné vyprošťovací družstvo
- Záchranné strojní družstvo
- Záchranné družstvo (lezecká záchranná skupina)

4.4.2 Četa chemické ochrany

Je předurčena především k provádění záchranných a dalších likvidačních prací, komplexnímu provádění dekontaminace osob, techniky, materiálu a terénu, sběru a likvidaci zvířat uhynulých při hromadných nálezích, včetně následné dekontaminace budov s chovy zvířat. *Organizační strukturu čety chemické ochrany tvoří:*

- 1. družstvo dekontaminace osob
- 1. družstvo dekontaminace techniky
- 1. družstvo dozimetrické a chemické kontroly
- 2. družstvo dekontaminace osob
- 2. družstvo dekontaminace techniky
- 2. družstvo dozimetrické a chemické kontroly
- Družstvo radiačního, chemického a biologického průzkumu

4.4.3 Čety podpory

Zabezpečuje logistickou podporu ostatních jednotek záchranné roty včetně velitelství a štábu, dále obhospodařuje materiální základnu humanitární pomoci a vede skladové hospodaření jednotky. *Organizační strukturu čety podpory tvoří:*

- Zásobovací družstvo
- Dopravní družstvo⁴⁴

⁴⁴ *Samostatná záchranná rota Rakovník*. 2009. Dostupný z WWW: <<http://www.zachranariacr.cz>>.

ZÁVĚR

Ochrana obyvatel České republiky patří mezi základní priority státu a v tomto duchu je formulována i naše bezpečnostní politika. V bezpečnostním systému, který tvoří hlavní nástroj její realizace, mají ozbrojené síly ČR nezastupitelné místo.

V současné době probíhající reforma ozbrojených sil České republiky vychází z analýzy bezpečnostního prostředí, možností ekonomiky státu a požadavků vyplývajících z mezinárodních smluvních závazků. Z důvodu snižování podílu výdajů kapitoly MO na hrubém domácím produktu v posledních letech byl resort Ministerstva obrany nucen přistoupit k razantním úsporným opatřením. V roce 2008 činil rozpočet resortu Ministerstva obrany 1,56 % HDP, v roce 2009 1,37 % HDP, na rok 2010 je plánováno 1,32 % HDP. Tato dlouhodobá ekonomická situace resortu MO vede k omezování výdajů v oblastech, které přímo nesouvisejí s plněním vojenských úkolů. To se dotýká také vojenských záchranných útvarů, které jsou určeny pro plnění asistenčních úkolů při krizových situacích nevojenského charakteru. Tyto útvary byly transformovány na v bojových operacích nasaditelné motorizované a ženijní prapory. Armáda si ve svých strukturách ponechala pouze dvě záchranné jednotky, malou část původních sil vojenských záchranných útvarů.

Přesto lze konstatovat, že schopnost Armády České republiky pro nasazení v asistenčních operacích není těmito změnami v podstatě dotčena. Snížení počtu VZÚ je totiž kompenzováno nově vzniklými ženijními a lehkými motorizovanými prapory. Tyto jednotky převzaly úkoly, speciální techniku a materiál zrušených VZÚ. Přehled jejich sil a prostředků vyčleňovaných do ostatních složek IZS byl v roce 2008 zapracován do Dohody o plánované pomoci na vyžádání mezi MV-GŘ HZS ČR a MO-GŠ AČR a do Ústředního poplachového plánu IZS. Transformační změny jsou rovněž v souladu s cílem výstavby AČR, kterým je vytvoření jednoho souboru sil a prostředků k plnění stanovených politicko-vojenských ambicí a úkolů vyplývajících z právních norem. Síly jsou podle Vojenské strategie ČR vytvářeny a připravovány tak, aby byly využitelné jak při plnění vojenských úkolů, tak i pro podporu civilních orgánů v krizových situacích nevojenského charakteru. Přes všechna restriktivní opatření v resortu MO je zřejmé, že ozbrojené síly jsou připraveny poskytnout v nezbytném rozsahu a podle dostupnosti na podporu integrovaného záchranného systému nebo Policie České republiky síly a prostředky, které mohou být dále posíleny jednotkami aktivních záloh. V zásadě tak lze využít všechny jednotky Armády České republiky.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literární zdroje

1. *Doktrína Armády České republiky*. Vyškov: Správa doktrín ŘeVD, 2004. 148 s.
2. *Doktrína AČR v operacích na území ČR pod národním vedením*. Vyškov: Správa doktrín ŘeVD, 2007. 96 s.
3. KOVAŘÍK, J. *15. ženijní záchranná brigáda*. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2005. 103 s. ISBN 80-7278-297-5.
4. *Ministerstvo obrany ČR Ročenka 2008*. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2009. 217 s. ISBN 978-80-7278-495-0.
5. ROUŠAR, J., GREBÍKOVÁ, I. *Záchranné a výcvikové základny Armády České republiky*. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2002. 94 s. ISBN 80-7278-165-0.
6. *Transformace resortu Ministerstva obrany České republiky*. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2007. 31 s. ISSN 1211-801X.
7. *Vojenská strategie České republiky*. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2008. 12 s. ISBN 978-80-7278-483-7.
8. *Vojenské záchranné útvary - možnosti využití*. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2006. 71 s. ISBN 80-7278-369-6.

Elektronické zdroje

1. *Integrovaný záchranný systém*. 2009. Dostupný z WWW:
<<http://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranny-system.aspx>>.
2. *Samostatná záchranná rota Rakovník*. 2009. Dostupný z WWW:
<<http://www.zachranariacr.cz>>.
3. *Společné operační centrum MO*. 2009. Dostupný z WWW:
<<http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=3755>>.

Právní předpisy

1. Nařízení vlády ČR č. 436 ze dne 19. listopadu 2008, *o povolání vojáků Armády České republiky k plnění úkolů Policie České republiky v období od 1. ledna 2009 do 31. července 2009*.
2. Nařízení vlády ČR č. 465 ze dne 16. prosince 2008, *o povolání vojáků Armády České republiky k plnění úkolů Policie České republiky při radiačních haváriích na jaderných elektrárnách*.

3. Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., *k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb.*
4. Vyhláška SÚJB č. 318/2002 Sb. ze dne 13.června 2002, *o podrobnostech k zajištění havarijní připravenosti jaderných zařízení a pracovišť se zdroji ionizujícího záření a o požadavcích na obsah vnitřního havarijního plánu a havarijního řádu.*
5. Zákon č. 222/1999 Sb., *o zajišťování obrany České republiky.*
6. Zákon č. 585/2004 Sb., *o branné povinnosti a jejím zajišťování.*
7. Zákon č. 2/1969 Sb., *o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.*
8. Zákon č. 240/2000 Sb., *o krizovém řízení a o změně některých zákonů.*
9. Zákon č. 239/2000 Sb., *o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.*
10. Zákon č. 273/2008 Sb., *o Policii České republiky.*
11. Zákon č. 219/1999 Sb., *o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů.*

Ostatní informační zdroje

1. *Směrnice náčelníka generálního štábu AČR k nasazování sil a prostředků AČR v rámci integrovaného záchranného systému a k plnění úkolů PČR, ze dne 15.září 2008.*
2. *Ústřední poplachový plán integrovaného záchranného systému, ze dne 1.října 2008.*
3. *Statut Sm R SOC MO při řešení mimořádných a krizových situací, ze dne 25.července 2008.*
4. *Dohoda o plánované pomoci na vyžádání mezi MV-GŘ HZS ČR a MO-GŠ AČR, ze dne 27.března 2008.*
5. *Směrnice pro vyžadování a zapojení vrtulníků Armády České republiky v rámci integrovaného záchranného systému, ze dne 22.ledna 2004.*
6. *Metodika zpracování krizových plánů dle § 15 a § 16 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb.*
7. *Statut OStř R SOC MO při řešení mimořádných a krizových situací nevojenského charakteru, ze dne 10.září 2008.*
8. *RMO č. 9 ze dne 14.března 2006, zřízení Krizového štábu Ministerstva obrany.*
9. *Usnesení vlády ČR č. 33 ze dne 11. ledna 1999, o zřízení Meziresortního krizového štábu.*

10. Usnesení vlády ČR č. 907 ze dne 23.července 2008, *o vojenské strategii České republiky.*
11. Usnesení vlády ČR č. 846 ze dne 8.září 2004, *k možným scénářům vývoje krizových situací vyžadujících nasazení součástí ozbrojených sil České republiky ve prospěch Policie České republiky nebo integrovaného záchranného systému.*
12. Usnesení vlády ČR č. 1140 ze dne 13.listopadu 2002, *ke Koncepti výstavby profesionální Armády České republiky a mobilizace ozbrojených sil České republiky.*

SEZNAM ZKRATEK

AČR	Armáda České republiky
brchbo	Brigáda radiální, chemické a biologické ochrany
BRS	Bezpečnostní rada státu
CO	Civilní ochrana
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
IZS	Integrovaný záchranný systém
JE	Jaderná elektrárna
KS	Krizová situace
KŠ MO	Krizový štáb Ministerstva obrany
KVV	Krajské vojenské velitelství
MO	Ministerstvo obrany
MO-GŠ AČR	Ministerstvo obrany-Generální štáb Armády České republiky
MU	Mimořádná událost
MV	Ministerstvo vnitra
NATO	Organizace Severoatlantické smlouvy
NCRS	NATO systém reakce na krizi
NGŠ AČR	Náčelník generálního štábu Armády České republiky
ODOS	Objekt důležitý pro obranu státu
OPIS	Operační a informační středisko
OSN	Organizace spojených národů
OSTř R SOC MO	Operační středisko Rozvinutého SOC MO
o.z.	Občanský zaměstnanec Ministerstva obrany
PČR	Policie České republiky
PO	Požární ochrana
R SOC MO	Rozvinuté Společné operační centrum Ministerstva obrany
SaP	Síly a prostředky
Sm R SOC MO	Směna Rozvinutého Společného operačního centra MO
SOC MO	Společné operační centrum Ministerstva obrany
SSm SOC MO	Stálá směna SOC MO

szr	Samostatná záchranná rota
UNASAS	System pohotovostního ujednání OSN
ÚKŠ	Ústřední krizový štáb
VeSpS	Velitelství společných sil
VÚ	Vojenský útvar
VZ	Vojenské zařízení
VZP	Voják z povolání
VZÚ	Vojenský záchranný útvar
ZNGŠ-Ř SOC MO	Zástupce náčelníka Generálního štábu-ředitel SOC MO
zpr	Záchranný prapor

ABSTRAKT

KUNC, J. *Úkoly Armády České republiky v oblasti krizového řízení : bakalářská práce.* České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2010. 55 s. Vedoucí bakalářské práce JUDr. Ondřej Šoka.

Klíčová slova: Armáda České republiky, asistenční operace, integrovaný záchranný systém, krizová situace, krizové řízení, síly a prostředky, vojenské záchranné útvary

Práce analyzuje systém krizového řízení v resortu Ministerstva obrany. Identifikuje úkoly Armády České republiky v krizových situacích nevojenského charakteru. Zaměřuje se na využívání sil a prostředků ve prospěch integrovaného záchranného systému a Policie České republiky. Popisuje zásady vyžadování sil pro poskytování pomoci orgánům státní správy a samosprávy. Charakterizuje vojenské záchranné útvary, seznamuje s jejich historií, schopnostmi a úkoly. Provádí rozbor aktuálních změn souvisejících s reformou ozbrojených sil. Na závěr hodnotí, zda zůstane zachována schopnost Armády poskytovat odpovídající podporu integrovanému záchrannému systému po výrazné redukci záchranných jednotek.

ABSTRACT

KUNC, J. *Main tasks of Military of the Czech Republic in area of crisis management : Bachelor thesis.* České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2010. 55 p. Supervisor JUDr. Ondřej Šoka.

Key words: Army of the Czech Republic, assistance operations, integrated rescue system, crisis situation, crisis management, forces and resources, military rescue units

This bachelor thesis analyzes crisis management system within the Ministry of Defence. Identify tasks of the Army of the Czech Republic under non military crisis situations. Also focus on forces and resources utilization in favour of integrated rescue system and of the Police of the Czech Republic. Describe forces requirement policy principles for state administration and local-governments. Distinguish military rescue units and inform about their history, capabilities and tasks. Provide analysis of actual amendments related to armed forces reorganization. At last evaluates, if the capability of the Czech Army remains maintained in providing of support to the integrated rescue system after reduction of rescue units.